ווייטערדיגע פּרטים וועגן שוידערליכען מארד אין ווישניאוו-גורא (זעה זייט 7)

NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

10 זייטען

פרייז 15 גראָשען

נייער פאָלקסבלאַט

14-טער יאהרגאַנג | לאָדז, דאָנערשטאָג פּ' שופטים ב' אלול תרצ"ו | אדרעס: לאָדז, פּעטריקאָווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | Łódź, Czwartek, 20 Sierpnia 1936 | № 194

אראבישע אנפירונג נישט בכוח

צו בעהערשען די צעיושעטע טעראריסטען

די אפּגעלאזענקייט פון דער ענגלישער רעגירונג

ל אָנ ד אָן, 19 (יט"א טעל.)

„טיימס" האָט היינט פּערעפענטליכט א גרויסען ארטיקעל וועגען דער איצטיגער לאַגע אין ארץ־ישראל וועגען די סיבות, וועלכע האָבען דערפיהרט צו די געשעהענישען און וועגען די אויס־זיכטען אין דער צוקונפט.

די לעצטע געשעהענישען שרייבט דער „טיימס", בעווייזען, אז די אראבישע אָנפיהרונג קען מעהר נישט בעהערשען די לאגע און איינצעלנע טעראריסטישע גרופּען טוען וואָס זיי ווילען.

די סיבה דערפון איז וואָס די מאסנאהמען, וועלכע די רעגירונג האָט אונטערגענומען זענען געווען נישט גענוגענד. ס'איז אויך שולדיג די אָפּגעלאָזענקייט פון דער רעגירונג, וועלכע האָט נישט ענטזאָגט די אראבער אין יאָהר 1930 ווען ס'איז געווען בעקאַנט, אַז די אראַבער פיהרען אַריין פיל געוועהר קיין ארץ־ישראל, די וויכטיגסטע סיבה איז אָבער וואָס די רעגירונג האָט נישט איינגעפיהרט קיין קריגס־צושטאַנד, וואָס וואָלט מעגליך געמאַכט שטעלער און ראדיקאלער אפּצושטעלען דעם טעראָר.

ס'איז דעריבער נישט קיין וואונדער וואָס די יודישע געדולד האָט זיך אויסגעשעפּט, ס'וואָלט געווען נישט גענוג קלוג אָפּצושטעלען די עליה ווייל איידער די קעניגליכע קאָמיסיע איז געווען אין ארץ־ישראל און האָט ארויסגעזאָגט איהר מיינונג וועגען דעם צי ס'איז וויכטיג נויטיג אפּצושטעלען די עליה.

אַ דעציזיע פון דער רעגירונג וועגען אָפּשטעלען די עליה וואָלט פון איין זייט אריינגעברענגט זעהר פיל פּערביטערונג צווישען די יודען און פון דער אַנדערער זייט וואָלט זי ערמוטיגט די טעראריסטען, וועלכע וואָלטען געמיינט, אַז מיט טעראָר־אַקטען קען מען צווינגען די רעגירונג צו נאָכגיביגקייט.

באמבעס און אונטערצינדונגען

דער אומאויפהערליכער טעראר

ירושלים, 19 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין יפו נעבען כוכב איז געוואָרפען געוואָרען אַ באָמבע 1 אראבישע פרוי איז דערהרג'עט געוואָרען און איינע פערוואונדעט.

אין צפון ארץ ישראל זענען בעשעדיגט געוואָרען די נאפט-רעהרען.

אין טבריה איז פארגעקומען אַ צוזאמענשטויס צווישען פּאָליציי און אראבער. 1 אראבער איז פערוואונדעט געוואָרען.

די טעראריסטען האָבען היינט בעשאָסען תל-מאָנד און כפר יונה, קיין קרבנות פון דער יודישער זייט זענען נישט געווען. די קאָלאָניס-טען האָבען אָפּגעשלאָגען אַלע אנגריפען.

אין משך פון טאָג זענען פארגעקומען עטליכע אונטערצינדונגען פון יודישע אָביעקטען נעבען ירושלים איז אונטערגעצונדען געוואָרען אַ שטיין-האַקערײ.

ארעסטירט 4 חשוב'ע יודען

און אריבערגעשיקט אין קאנצענטראציע-לאגער

ירושלים, 19 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין טבריה זענען ארעסטירט 4 חשוב'ע יודישע תושבים: יוסף נחמן, גוברמאַן, יוסף אבולסיא און מרדכי גאָלדצווייג.

אַלע 4 זאָל מען האָבען אַוועקגעשיקט אין דעם קאָנצענטראציע - לאַגער אין סאַראפאנד.

די סיבה פונם ארעסט איז — אומבעקאַנט.

יוסף נחמן איז דער פאַרשטעהער פון פיקא אין טבריה; גוברמאַן איז אַ האָטעל - אייגענטימער; יוסף אבולסיא — אַ סוחר. און מרדכי גאָלדצווייג איז אַ רייכער פיש - קאָנצעסיאָנער און עהרען-מיטגליד פון „מכבי".

מרדכי גאָלדצווייג איז אין אַוועגד אריבער. געשיקט געוואָרען קיין נוצרת, און וואו ער געפינט זיך איצט איז נישט בעוואוסט.

די יודישע אגענץ האָט וועגען דעם עניין אינטערוועניִרט ביים דיסטריקט-קאָמיסאר פון צפון ארץ ישראל, קייט ראַפּט.

פּראָטעסט-טאָג אין גאַנץ פּוילען

געגען דעם בלוטיגען אראבישען טעראר אין ארץ-ישראל

וואַרשא, 19 (טעלעפאָניש)

היינט איז געקומען קיין וואַרשא יצחק גרינבוים.

צוזאמען מיט דר. ראָטענשטרייך האָט ער אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט די פיהרער פון פערשידענע ציוניסטישע אינסטאַנצען.

ס'זענען בעטראַכט געוואָרען אַ רייהע אַקטועלע ארץ ישראל ענינים.

אין אָוועגד איז פאַרגעקומען אַ זיצונג פון קאָאָרדינאַציע - קאָמיטעט פון אַלע ציוניסטישע אָרגאַניזאַציעס.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אויף דאָנערשטאָג דעם 27-טען ד. ח. צו פּראָקלאַמירען אַ פּראָטעסט-טאָג אין גאַנץ פּוילען געגען די לעצטע טעראָר-אַקטען פון די אַראַבער אין ארץ ישראל.

אין דעם טאָג וועלען אין גאַנץ פּוילען פאַרקומען מיטינגען, פערזאמלונגען, זיצונגען און ס'וועלען ארויסגעטראָגען ווערען רעזאָלוציעס, וועלכע וועלען ווערען איבערגעשיקט דער ענגלישער רעגירונג, דער פעלקער-ליגע, אייראָפּעאישע מלוכות.

אין אַלע קהלות וועלען אין דעם טאָג אָפּגעהאַלטען ווערען עקסטרא זיצונגען.

עס וועט אוועקגיין אַ דעלעגאַציע צום ענגלישען אמבאַסאַדאָר אין וואַרשא און מ'וועט אוועקשיקען אַ מעמאָריאַל צו דער לייבאָר-פּאַרטיי און צו די סאָציאַליסטישע אינטערנאַציאָנאַלען.

אראבישע באנדע בעפאלט

א גרופּע יודען, וואס גייט פון א חתונה

ירושלים, 19 (יט"א טעלעגראַפיש)

אַ באַנדע אַראַבער פון דאָרף ליפטא, הינטער ירושלים, איז בעפאַלען אַ גרופּע יודען, וואָס האָט זיך צוריקגעקעהרט פון אַ חתונה אין פּאַר שטאָט רוממה.

צום גליק האָט קיינער פון באַנדיטען-אַנפאַל נישט געליטען.

אורטייל פון האאגער טריבונאל

איינציגער אויסוועג פאר דער איצטיגער לאגע אין א"י

לאָנדאָן, 19 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער בעקאַנטער פּאָליטיקער פּאַקער, וועלכער האָט יאָהרענלאַנג פערטיידיגט די אַראַבישע פאָדערונגען אין געגנט האָט היינט פערעפענטליכט אַן אַרטיקעל, אין וועלכער ער שרייבט, אַז דער איינציגער אויסוועג אין דער איצטיגער לאַגע פון ארץ ישראל איז איבערגעבען דעם גאַנצען עניין אין אינטערנאַציאָנאַלען געריכטסגעריכטס - טריבונאַל אין האאג.

אפּגערופען אין יפו

דעם פערשארפטען אויסנאהם-צושטאנד

ירושלים, 19 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער פערשאַרפטער אויסנאַהם - צושטאַנד אין יפו, בעת וועלכען דער גאַס-פערקעהר איז דערלויבט געווען בלויז דריי שעה — פון 5 פאַרטאָגס ביז 8 אינדערפריה — איז אָפּגערופען געוואָרען. און אין די גאַסען איז מען שוין אַרוים פון 7 אָוועגד ביז 5 פאַרטאָג.

די פעראָרדנונג וועגען פערשאַרפטען אויסנאַהמס-צושטאַנד איז בלויז חל אין די 2 יודישע קוואַרטאַלען — אין שאַפּירא קוואַרטאַל און אין פלאָרענטין - קוואַרטאַל.

דעמאנסטראציע פון 2000 יוגענדליכע ציוניסטן אין ווארשא

וואַרשאָ, 19 (טעלעפאָניש)

8 אין אָוועגד האָט זיך אויף רימאַרסקא גאַס פאָרמירט אַ דעמאָנסטראַציע פון אַן ערך 2,000 ציוניסטישע יוגענדליכע מיט פאַקלען, וועלכע האָבען זיך געלאָזט גיין צום ענגלישען קאָנסולאַט, מאַרשירענדיג אויסרופען געגען דער ענגלישער רעגירונג.

די דעמאָנסטראַציע איז צוטריבען געוואָרען.

דינסטאג, דעם 25 ד. ח.

עפענט זיך די סעסיע פון אקציאנס-קאמיטעט

ציריך, 19 (יט"א טעלעגראַפיש) היינט איז דאָ אָנגעקומען פון אַמעריקאַ אויף די הענד פון מ. מ. אוסישקין אַ טשעק אויף 50,000 דאָלאַר בעשטימט פאַר'ן נאַציאָנאַל-פאָנד.

אוסישקין איז שוין אָנגעקומען קיין ציריך צו דער סעסיע פונ'ם ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט, פון וועלכען ער איז פּרעזידענט.

די סעסיע וועט זיך אָנהויבען דעם 25-טען ה. ח. און וועט פאַרקומען שטרענג פערטרויליך.

וויכטיגע בעראטונג אויפ'ן שר"אס

וועגען ווירטשאפטליכע און פאליטישע ענינים

וואַרשאָ, 19 (טעלעפאָניש)

אַ גרויסער איינדרוק האָט אין די פּאָליטישע קרייזען געמאַכט די ידיעה וועגען דער קאָנפערענץ, וואָס איז פאָרגעקומען אויפ'ן שלאָס.

נעכטען אינדערפריה איז געקומען צו פאַהרען פון ספּאַלע דער מלוכה־פּרעזידענט, און ביי טאָג זענען בעקומען אויפ'ן שלאָס: דער פרעמיער סקלאַד־קאָווסקי מיט'ן וויצע־פרעמיער קוויאַטקאָווסקי, וועלכע האָבען דאָרט געווײלט 3 שעה צייט.

לויט יוי מ'גיט איבער האָט די דאָזיגע צוזאַמענקונפט פאַרגעשטעלט מיט זיך אַ נאָרמאַלע בעראַטונג פון די רעגירונגס־לייטער, וועלכע האָבען אָפּגעגעבען דעם מלוכה־פּרעזידענט אַ בעריכט וועגען דער סיטואַציע אין דער מלוכה. מ'זאָל אַלזאָ האָבען אַרומגערעדט לויפענדע ענינים, ווירטשאַפט־ליכע און פּאָליטישע ובתוכם — דעם וויזיט פון גענ. גאַמעלען.

דער מלוכה־פּרעזידענט האָט אויך אויפגענומען דעם גענ. רידז־שמיגלי, און איז צוריקגעפאָהרען קיין ספּאַלע.

—**—

גרויסער טעראָריסטן-פּראָצעס אין מאָסקווע

קאַמעניעוו, זינאָוויעוו און נאָך 14 בעדייטענדע קאָמוניסטן אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק

ריגע, 19 (ספּ. טעל.)

פון מאָסקווע מעלדעט מען:

היינט הויבט זיך אָן פאַר'ן מיליטערישן קאָלעגיום פון סאָוויעטישן העכסטן געריכט דער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס פון דעם אַזויגערופענעם „צענטרום פון פאַראייניגטן בלאָק פון דער לינקער אָפּאָזיציע".

צווישן די 16 בעשולדיגטע געפינען זיך: דער געוו. פאָרזיצער פון קאָמינטערן, זינאָוויעוו, דער בעריהמטער קאָמוניסט קאַמעניעוו, און א ריי אַנדערע אָפּאָזיציאָנערן.

אינ'ם בעשולדיגונגס-אַקט ווערט זיי צ. א. פאָרגעוואָרפן, אַז די טראָצקיסטן האָבן געפּלאַנט אַן אַטענטאַט אויף סטאַלינס לעבן, א. א. טעראָריסטישע אַקטן געגען וויכטיגע קאָמוניסטישע טוער און מיטגלידער פון דער ראַטן-רעגירונג.

מאָסקווע, 19 (ספּ. טעל.)

נאָכן איבערלייענען דעם בעשולדיגונגס-אַקט האָבן זיך אַלע בעשולדיגטע מודה געווען אין די חטאים, וואָס ווערן זיי פאָרגעוואָרפן, מחוץ איוואַן סמירנאָוו'ן און האָלצמאַנ'ען, וועלכע האָבן בעשטעטיגט זייער אַנטייל אין די טעראָריסטישע אָרגאַניזאַציעס און דעם פאַקט פון בעקומען אינסטרוקציעס פון טראָצקי'ן וועגן די טעראָר-אַקטן, אָבער — האָבן געלייקנט אין דעם, אַז זיי זאָלן זיך האָבן דירעקט בעטייליגט אין דער פּראַקטישער צוגרייטונג פון די טעראָריסטישע פערשווערונגען.

אין דעם בעשולדיגונגס-אַקט ווערט געזאָגט, אַז זינאָוויעוו, קאַמעניעוו, יעוודאָקימאָוו און באַקאַיעוו זענען געווען די אייגענטליכע אָרגאַניזאַטאָרן פונם קיראָוו-מאָרד אין לענינגראַד, וואָס איז דורכגעפיהרט געוואָרען דעם 1 דעצעמבער 1934, און אַז זיי האָבן זיך צוגעגרייט אַטענטאַטן אויפ'ן לעבן פון די הויפּט-אָנפיהרער פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי און פון רעגירונגס-מיטגלידער. דערביי האָבן זיי געהאַנדעלט אין הסכם מיט די טראָצקיסטן און טראָצקי'ן גופא. זיי האָבן געבילדעט [...] זאַמען מיט די טראָצקיסטן: סמירנאָוו, [...] וואַגאַניאַן און מראַטשקאָווסקי'ן, טעראָר-גר[...]פּען, וועלכע האָבן געזאָלט דערמאָרדען סט[...]לינ'ען, וואָראָשילאָוו'ן, זדאַנאָוו'ן, קאַגאַ[...]וויטש'ן, קיראָוו'ן, קאָשיאָר'ן, אָרדזשאָניקיד[...] און פּאָסטישעוו'ן. זיי האָבן בעוויזען [...] אומצוברענגען קיראָוו'ן.

דרייצער, ריינגאָלד, פּיקעל, האָלצמ[...] פריץ דוד (קרוגליאַנסקי), אָלבערט, בערמ[...] יורין, משה לוריע און נאַטאַן לוריע ווערען [...]שולדיגט אין בעטייליגען זיך, אַלס מיטגלי[...] פון אַ קאָנספּיראַטיווער טעראָריסטישער טר[...]צקי-זינאָוויעווישער אָרגאַניזאַציע, וואָס אי[...] בעשטימונג איז געווען צוצוגרייטען אַטענט[...]טען אויף סטאַלינען, וואָראָשילאָוו'ן, זדאַנאָ[...] קאָשיאָר'ן, אָרדזשאָניקידזען און פּאָסטישעו[...]

געב. רידז-שמיגלי זאָל דעם 6-טען ק. ח. פאָהרען קיין פּאַריז

וואַרשע, 19 (טעלעפאָניש)

דער רעוויזיט פונ'ם גענעראַל-אינספּעקטאָר פון די בעוואָפענטע כוחות, גענ. רידז-שמיגלי אין פּאַריז, אַלס ענטפער אויפ'ן וויזיט פונ'ם שעף פונ'ם פראַנצויזישן גענעראַל-שטאַב גענ. גאַמעלען אין פּוילען — זאָל צוגעאיילט ווערען אַזוי, אַז דער גענ. רידז-שמיגלי זאָל זיין אין פראַנקרייך אין דער ערשטער העלפט פונ'ם חודש סעפּטעמבער ד. ח. אין דער צייט פון די פראַנצויזישע מאַנעווערס.

איצט ווערט פעסטגעשטעלט דער גענויער טערמין פונ'ם וויזיט. דער טערמין זאָל בעשטימט ווערען אויפ'ן 6. סעפּטעמבער.

* * *

וואַרשע, 19 (טעלעפאָניש)

אין שייכות מיט גענ. רידז-שמיגלי'ס וויזיט אין פּאַריז שמועסט מען, וועגן דער מעגליכקייט, אַז אויך דער אויסערן-מיניסטער בעק זאָל אין דערזעלבער צייט אַרויספאָהרען קיין פּאַריז.

אומזאַץ-שטייער זאָל געהעכערט ווערען אויף 1 פּראָצ.

וואַרשע, 19 (טעלעפאָניש)

דער נעכטיגער „וויעטשור וואַרשאַווסקי" שרייבט:

אין דיווירטשאַפטליכע קרייזן גיט מען איבער וועגן פערהאַנדלונגען, וואָס ווערען איצט געפיהרט מכוח'ן העכערן דעם אומזאַץ-שטייער.

עס האַנדעלט זיך נעמליך וועגן דעם, צי פון דער מלוכה.

עס וואָלט זיך נישט געלאָזט העכערן דעם דאָזיגן שטייער אויף 1 פּראָצענט.

מיט דער עווענטועלער העכערונג וואָלטען אַרומגענומען געוואָרען די פּראָדוצירענדע אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען.

דער דאָזיגער עודף וואָלט אויסגענוצט געוואָרען אויף אַקטועלע ווירטשאַפטליכע הצטרכות.

צו 80 און 25 זל. וועט קאָסטען אַ פּאַס קיין אויסלאַנד

וואַרשע, 19 (טעלעפאָניש)

בנוגע דער פעראָרדנונג וועגן די אויסלענדישע רייזע-פּעסער צו 80 זלאָטעס, דערוויסט מען זיך, אַז עס וועט גאָר פיגורירן אַ פּונקט, אַז מ'וועט אויך קענען פאָהרען אויף קאָלעקטיווע פּעסער צו 25 זלאָטעס אַ מאַן — אויף אַ חודש

וויצע-מיניסטער דאַלעזשאַל גייט אוועק פון זיין אַמט

וואַרשע, 19 (טעלעפאָניש)

דער לאַנגיעהריגער וויצע-מיניסטער פאַר האַנדעל-און-אינדוסטריע, ה' דאַלעזשאַל, גייט אַוועק אין די נאָהענטסטע טעג פון זיין אַמט.

אַלס זיין פערטרעטער רופט מען אָן דעם ה' אַדאַם ראָסע, דעפּאַרטאַמענט-דירעקטאָר אינ'ם מיניסטעריום פאַר לאַנדווירטשאַפט און אַגראַר-רעפאָרמען.

נאָך 550 עולים קיין א"י

וואַרשע, 19 (טעלעפאָניש)

איבעראַכטאָג דינסטאָג פאָהרען ווידער אָפּ פון וואַרשע 550 עולים.

בעשלוסן פון פּוילישן זשורנאַליסטן-פערבאַנד

וואַרשע, 19 (טעלעפאָניש)

די אויספיהר-אָפּטיילונג ביים זשורנאַליסט[...] פערבאַנד אין פּוילען האָט פערעפענטליכט 2 [...] מוניקאַטען:

1) אין שייכות מיט דער דערקלערונג [...] פּרעמיער סלאַוואָי-סקלאַדקאָווסקי איז בעשלאָ[...] געוואָרען אָנצומעלדען זיך אויף אַ געשבער [...] פּרעמיער ידי אוידיענץ זאָל פאָרקומען דעם [...] מענדיגען דינסטאָג.

2) רופען צום חברים-געריכט דעם [...] סטפּיטשינסקי פאַר זיין שאַרפען און בעלייד[...]גענדען אַרויסטריט געגען די פּוילישע זשורנאַ[...]טען אינ'ם „קוריער פּאָראַנני".

Dr.

Wołkowyski

ציגעל-גאַס 11, טעל. [..]8-02

ספּעצ. פאַר טריפּער. סיפיליס און הויט-קראַנ[...]

בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

[...]עמט אָן פון 8—11 ביינאַכט און 4—9 צוו[...]

Mgr. Praw

[L]UDWIK Goldkorn

Tłumacz Przysięgły

[...]a języków:

[n]iemieckiego

hebrajskiego

i żydowskiego

[A]l. I Maja 9, tel. 114-50

[Pr]zyjmuje od 11—2 pp. i od 4—7 w.

Dr.

[W]ajnberg

ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ [...]

ספּלעראָז קראַנקהייטן

[...]45 פּיעטריקאָווער

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9-10 פרית, 3-5 [...]-8

Dr. med.

[.] Nadel

ספּעציאַליסט פון אַקושעריע [...]

פרויען-קראַנקהייטן

אַנדזשעיאַ 4, טעל. [...]92

[נ]עמט אָן פון 10—12 און פון 5—[.]7

DR.

[M]ICHAŁ URBACH

נערוועז און אינערליכע קראַ[...]

הייטן און פיזיקאַלישע טעראַ[...]

נעמט אָן פון 1—2 און פון 5—7 נאַ[...]

[...]adzka 15 m. 6 tel. 148-83

Dr. med.

[I]nacy Margolis

אויגען-קראַנקהייטן

[Pio]trkowska 113, tel. 165-17

צוריקגעקעהרט.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער מיטאַרבייטערין

פרל. מאַניא גאָלדשטיין

מיט ה'

סטאַניסלאַוו ווייסבלום

ווינשען אַ האַרציגען מזל-טוב און פיל גליק

די קעלנער פון „אסטאַריא"

אַדאָלף קאַרנגאָלד,

וואָלף זעלינגער

און מאַניעק שוסטער.

5 זל. אַ טאָג | 5 זל. אַ טאָג

פּענסיאָנאַט

„NICEA"

אין קאַלומנאַ

3 קראַקאָווסקאַ 3

נעמט אָן געסט. טעגליך 6 מאָל שפּייזן.

שטרענג כשר

שנעלע און סאָליורע בעדינונג.

ערשטקלאַסיגע קיך. אויך דיעטישע.

5 מאָרגעס סאָסנאָווע וואַלד.

אינפאָרמאַציעס אין לאָדז:

ביי ר' חיים ווערדינגער,

אַנגראַראָווע 5, טעל. 215-24.

בעמערקונג: די געסט ווערען אָפּגעוואַרט ביי דער באַהן.

געדענקט, שטשעשליווי

ביי

אַ גרויסער אויסוואַהל פון

אָריגינעלע בילליגער און טאָמאַשאָווער סחורות

אויף אַנציגער און פּאַלטענס

פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען

מיט 30% בילליגער

היינט און איבערמאָרגן אויך

R. Szczęśliwy

לאָדז, 5 נאָוואָמיעסקאַ 5

טעל. 156-09.

געדענקט פּראָנט II שטאָק.

אויערען, נאָז און האַלז און לונגען-קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אַז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט.

ביי דער קליניק אין טעטיג

אַ רענטגען-קאַבינעט

לעבער

הערען אויסגענומען פיליג

ביי ג. גאַרדמאַן

שרודמיעסקאַ 8

WYDAM PRACĘ

pierwszorzędnej wykończalni

SWETRÓW (szwaczkom)

Zgłoszenia F. TENENBAUM

Piotrkowska 38, tel. 179-60.

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראָלאָג

ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין-קראַנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95.

נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוונט

Dr. med.

Klara Margolis

קאַבינעט פאַר פיזיקאַלישער היילונג

Piotrkowska 113, tel. 165-17

צוריקגעקעהרט.

Lekarz-Dentysta

N. KACZANOWSKI

נעהמט אָן אין אַמבולאַטאָריום פון דער געז. „לינת המשמרים"

פּילסודסקיעגאָ 21, טעל. 242-55

אין די שעה'ן פון 9 - 11 פריה

און פון 5—9 אָוונט.

Dr. I. Piechowicz

ספּעציאַליסט פאַר אַקושעריע

און פרויען-קראַנקהייטן

פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט

שרודמיעסקאַ 18, טעל. 107-79

נעמט אָן פון 8—10 פרי און פון 3—7 אָוו.

Dr.

med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07

ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוואַכע-בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.

זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג

הזכרה

היינט דאָנערשטאָג, דעם 20-טען ד. ח. (ב' אלול) 8 אַ זייגער פריה צו דער יאָהרצייט פון אונזער פערשטאָרבענעם פערוו.-מיטגליד

נ"ע יעקב ניימאַרק

וועט אין אונזער שוהל ביים „לינת החולים" פאָרקומען אַ הזכרה, צו וועלכער אַלע מיטגלידער ווערען געבעטען צו קומען.

די פערוואַלטונג פון „ליגת החולים"

פּאָלודניאָווע 19.

אונזער אויפריכטיגען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער חבר, פערוואַלטונגס-מיטגליד

אביגדור אלעקסאַנדער

צוליב'ן טויט פון זיין ברודער

גבריאל נ"ע

מיר טרייסטען איהם מיט המקום ינחם אותך בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

די פערוואַלטונג פון צייטונגס-פערשפּרייטער-פעראיין

פּאָמאָרסקאַ 15.

FABRYKA NAPOI GAZOWYCH

R. Frydwald

Piłsudskiego 69, tel. 190-48

עמפּפעהלט

סאָדעוואַסער „לעמאָנאַד"

וואָס ווערט אָפּגעשיקט פּינקטליך אַהיים

בעשטעלונגען ווערען אָנגענומען אַ גאַנצען טאָג.

Dr. med.

A. Banasz

כירורג - אוראָלאָג

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

Piotrkowska 121, tel. 139-88.

נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

50.000 מאן אומגעקומען
פון דעם בירגער-קריג אין שפאניען

בערלין, 18 (ספ. טעל.)

לויט ידיעות פון מאדריד, בעטרעפט ביז איצט די צאהל דערהרגעטע אין דעם שפאנישען בירגער-קריג אנ'ערך 50 טויזענד מאן.

אין דער דאזיגער צאהל ווערען אויך אריינגערעכענט די קרבנות פון די עקזעקוציעס.

מחמת פערשידענע סיבות איז נישט גע-לונגען פעסטצושטעלען די פערסאנאלען פון א דריט חלק פון די אומגעקומענע.

און דעם שפאנישען קרייצער „ליבערטאד" צו אפשטעלען זיך 7 מיט א האלב מייל פון ברעג. נאכן אדורכפיהרען אויף איהם א רעוויזיע איז ער פרייגעלאזען געווארען. מען האט איהם אבער געצוואונגען צו ענדערן דעם קורס און אפצושוואומען אויפן מיטעללענדישען ים.

וועגען דעם פאל האט מען תיכף מודיע געווען היטלערן, וועלכער געפינט זיך אין בע-רעכטעסגארדען.

ווארשיינליך וועט די דייטשע רעגירונג פא-דערן א פולשטענדיגע סאטיספאקציע און פער-ענטפערונג.

אזוי דערצעהלט סעוויליע,
וואס געפינט זיך אין די הענד פון די אויפשטענדיגע

סעוויליע, 19 (ספ. טעל.)

די ראדיא-סטאציע פון די אויפשטענדיגע קא-מוניקירט: אן אפטיילונג פון די אויפשטענדיגע האט נעבען דער שטאט יואלערא צושמעטערט דאס רע-גירונגס-מיליטער, וואס האט אפערירט אין דער געגענד פון גרענאדע, און האט בזה האופן איזאלירט מאלאגא.

דאס אויפשטענדיגע מיליטער פארנעהמט איצט די ליניע קארדאווא — צאצערס ביז צו אראגאן צו.

אין א רייהע פאלען גיט זיך דאס רעגירונגס-מיליטער איבער אהן שום ווידערשטאנד.

די אויפשטענדיגע האבען פארנומען די שטאט איביאט (אין אסטוריען), וואו עס געפינט זיך אמוניציע-פאבריקען.

די קלאנגען וועגען באמבארדירען סעווילע דורך רעגירונגס-אעראפלאנען זענען פאלש.

מאדריד געפינט זיך אין א האפענונגסלאזער לאגע. ארומגערינגעלט דורכ'ן גענ. מאלא'ס מי-ליטער. דער גענ. מאלא האט דערקלעהרט, אז ער שטרעבט אויסצומיידען גאסען-קאמפען, און ווארט אז די הויפט-שטאט וועט זיך באלד אליין אונטערגעבען.

דייטשע אעראפלאנען טראנספארטירען מאראקאנער זעלנער

לאנדאן, 19 (ספ. טעל.)

רייטער-אגענטור איז מודיע פון גיבראל-טאר, אז היינט זענען אנגעקומען מיטן לופט-וועג פון טעטואן קיין סעוויליע 800 מאראקאנער זעלנער.

איבערן גיבראלטאר פליהט טאג-טעגליך אדורך א נ'עסקאדרע אעראפלאנען פון דייטשען טיפ, וואס פיהרט איבער מאראקאניש מיליטער.

די דאזיגע עסקאדרע בעשטייט פון 10 אערא-פלאנען, וואס יעדערער נעהמט אריין אין זיך 30 זעלנער.

ענגלאנד האט אפגעשטעלט דעם ארייגפיהר פון געוועהר קיין שפאניען

לאנדאן, 19 (ספ. טעל.)

לויט אן אויפטראג פון דעם האנדעלס-אמט זע-נען סקאסירט געווארען אלע דערלויבענישען אויף ארויסצופיהרען געוועהר, אמוניציע און כלי-ערליי אעראפלאנען קיין שפאניע און שפאנישע קא-לאניען.

ענגלאנד מישט זיך נישט

לאנדאן, 19 (ספ. טעל.)

סער סאמועל האר האט דערקלעהרט, אז די בריטישע רעגירונג האט בקיין שום אופן נישט בדעה צו אינטערווענירען אין דעם ענין-שפאניען און ארייגשלעפען דאס לאנד אין א ווירוואר פון קאמפען, וועלכע אינטערעסירען איהם נישט דירעקט וועלענדיג אנווארפען איהר ווילן א וואסער-נישט-איז צד, וואלט ענגלאנד געקאנט ארייגציהען גאנץ אייראפא אין א מלחמה-פייער.

רעדענדיג שפעטער וועגען דעם אויפבוי פונ'ם ענגלישען פלאט, האט האר געזאגט, אז ענגלאנד בעוואפענט זיך, בכדי אויף אזא אופן צו מאכען פאר אונמעגליך א וועלט-קריג.

רומעניען שליסט זיך אן

בוקארעשט, 19 (ספ. טעל.)

די רומענישע רעגירונג האט זיך אנגעשלאסען אינ'ם פראנצויזיש-ענגלישען אפמאך וועגען נישט-אינטערווענירען אין שפאניע.

דער בראזיליאנער ענטפער

ריאד'ע-זשאנייראָ, 19 (ספ. טעל.)

די בראזיליאנער רעגירונג האט אנגענומען די פראפאזיציע פון אורוגוואי צו פארמולירען אין דעם ענין-שפאניען מיט דעמזעלבען רעזערוו, וואס די פעראייניגטע שטאטען.

די רעוואלוציע אין שפאניען — ווערט געזאגט אינ'ם ענטפער — האט אזא [illegible] בעדייטונג פאר אייראפא גופא, אז איטליכע אינטערווענץ פון אמעריקאנישע מלוכות וואלט אין דעם פאל געוועזן אומגעלומפערט. טראץ דעם אבער וועט די בראזיליאנישע רעגירונג זיך בעטייליגען אין יע-דער אקציע, וואס וועט אונטערנומען ווערען דורך אלע מלוכות פון דער לאטיינישער אמעריקא.

קיין שום וויכטיגע ענדערונגען
מען זוכט בלויז גראמאפאן-פליטען

ראבאט, 19 (ספ. טעל.)

די לעצטע עמיסיע פון דער ראדיא-סטאציע אין סעוויליע מעלדעט נישט וועגען קיין שום וויכטיגע ענדערונגען אויפ'ן פראנט אין משך פונ'ם היינטיגען טאג.

לסוף פונ'ם קאמוניקאט בעט די סעווילער ראדיא-סטאציע ביי דער בעפעלקערונג, אז מ'זאל איהר צושטעלען גראמאפאן-פליטען מיט די מלוכה-הימנען פון דייטשלאנד, איטאליען און פארטוגאל.

מ'וועט ווייטער רעדען...

רוים, 19 (ספ. טעל.)

קרייזען, וואס זענען נאהענט צו דער פראנ-צויזישער אמבאסאדע אינפארמירען, אז די פראנ-צויזיש-איטאליענ'ישע געשפרעכען וועגען דעם נייט-ראליטעט-פאקט זענען נאך נישט פערענדיגט גע-ווארען און מ'וועט זיי ווייטער פיהרען.

א הארבע ווארנונג

באיאן, 19 (ספ. טעל.)

דער ציווילער גובערנאטאר פון סאן-סעבאס-טיאן האט אין „פרייטע פאפולאר" פערעפענטליכט פאלגענדען קאמוניקאט:

„אין פאל, ווען דאס באמבארדירען [illegible] סעבאסטיאן וועט זיך איבערחזר'ן, וועט די אלע בעשולדיגטע אין פאשיזם, פערראט און פערשווערונג מיט'ן שונא, געטון ווערען זייער רעכט".

ווייטער קומט א רשימה פון די דאזיגע פער-זאנען, אין וועלכער עס פיגורירט דער נאמען פונ'ם געוועזן. פרעמיער גראף ראמאנאנעס

מען באמבארדירט אירון

הענדייע, 19 (ספ. טעל.)

דער סטאציעלער האוואס-קארעספאנדענט איז מודיע וועגען דעם פערשטארקטען אנגריף פון די אויפשטענדיגע אויף אירון.

די רעגירונגס-טארפעדא-שיף „נומער 3" האט אנגעהויבען צו באמבארדירען די פאזיציעס פון די אויפשטענדיגע.

געבילדעט א שויך-קאמיטעט

בילבאא, 19 (ספ. טעל.)

דא איז געבילדעט געווארען א קאמיטעט צו שיצען די פראווינץ ווויזקאיא, און בעשטאנד פון וועלכען עס זענען אריין די באסקישע סעפא-ראטיסטען, די ס"צ'יאליסטען, די לינקע רעפובלי-קאנער, און די קאמוניסטישע און אנארכיסט'ישע פראפעסיאנעלע פעראיינען.

וואו א „ויהי" - דארט זעבען זיי דא...

בערלין, 18 (ספ. טעל.)

דאס דייטשע אינפארמאציע - ביורא איז מודיע:

דער דייטשער דאמפער „קאמערון", וועל-כער האט געזאלט אריינשווימען אין פארט אין קאדיקס, בכדי אוועקצונעהמען פון דארט פלי-טים, איז געצוואונגען געווען דורך 3 שאסען פון דער שפאנישער אונטערוואסער - שיף „בע-6"

אונזער ווארט

צולהכעיס'ן

א בולט'ער ביישפיל, ווי אזוי מען בעמיהט זיך אונז צו טון אויף צו להכעיס, איז די ידיעה, וואס עס האט געבראכט דער „איל. קוריער צאדזשענני", אז דער ראוונער שטאט-ראט האט אנגענומען א בעשלוס אנצורופען די קאוו-קאזער גאס אויפן נאמען פון... פעטליורא.

מילא, אז עס איז אין די לעצטע יאהרען גע-כשר'ט געוואען א טענדענץ צו ענדערן נעמען, נישט ענדענדיג קיין זאכען, וועלכע זענען אין גרונד גענומען א סך ערגער און געפעהרליכער ווי נעמען — איז עס דאך א מאדע זאך!

„עפיס" האט זיך דאך אין אונזער לעבען געענדערט, און אפילו שטארק געענדערט.

דער מין מענש איז שוין אבסאלוט נישט דער פארמלחמה'דיגער.

לאנד-קארטען האבען זיך געענדערט, ממשלות האבען זיך געענדערט, געוויסע בעגריפען הא-בען זיך געענדערט.

געענדערט אבער – נישט שטאביליזירט.

דער מין מענש, וואס גייט אבער אוים פאר לאנגווייליגקייט און גראהקייט, ביי דעם גאנ-צען פערשנעלערטען טעמפא, האט אבער די תשוקה צו זיין רעפארמאטאר, איז, אזוי ווי צו אויפטון גרויסעם — באמת גרויסעם און דער-הויבענעם איז מען נישט ביכולת, און ס'איז אפשר טאקי נישט בעשערט — ענדערט מען באטשבי נעמען.

אין דעם פאל לאמיר זאגען, נעמען פון גא סען...

און עס איז אבסאלוט פערשטענדליך און גע ווארנשען, ווען גאסען קריגען די נעמען פון ישעראמסקי. שענקיעוויטש, רייסאנט, פון העל-דען פון דער פוילישער געשיכטע.

אבער געבען א נאמען א פוילישע גאס אין א פוילישער שטאט „פעטלורא" — דאס איז א רעטעניש וואס לאזט זיך לייכט טרעפען.

מיט וואס האט זיך עס דער בלוטיגער אטא-מאן פעטליורא פערדינט פאר פוילען, וואס עס קומט איהם אזא „סאטיספאקציע" און כבוד — אויסצושטעכען יודען די אויגען?!

ב.

טאג-טעגליך

מאדערנע רעפארמען

די „שטילע" איבערקעהרעניש אין גריכענ-לאנד האט שוין נושא פירות געווען. און עס קו-מען שוין אן ידיעות פון אטען, וועגען דעם, אז דער פריש-געבאקענער גריכישער דיקטאטאר מעטאקסאס טרעט שוין צו צו גרינדליכע רע-פארמען, ווי דהיינו:

אראפנעהמענדיג זיך א משל פון נאצי-דייטשלאנד און איטאליען האט מעטאקסאס רעגירונג בעשלאסען צו בילדען דריי גרויסע אל-געמיין-מלוכה'שע ארגאניזאציעס — פון אר-בייטער, פויערים און יוגענד.

בילדענדיג די דאזיגע דריי קאלעקטיווע אר-גאניזאציעס, שטרעבט די רעגירונג קודם כל צו אויסצושליסען די קאמוניסטישע השפעות פון די ארבייטער - פויערים און יוגענד-רייהען.

עס איז שוין אפילו בעקאנט, אז בראש פון דער ארבייטער - ארגאניזאציע איז אוועקגע-שטעלט געווארען דער בירגערמייסטער פון אטען, קאנסטאנטי קאציאס. וועלכער האט נישט לאנג צוריק פערבראכט אין... דייטשלאנד בכדי צו פארשען דארט די ארבייטער אינס-טיטוציעס.

לויטן מוסטער פון דייטשלאנד טרעט איצט אויך צו די רעגירונג צו דער אקציע פון פער-איינהייטליכען (גלייכשאלטען בלע"ז) די פרע-סע, וואס איבער דער סיסטעמאטישער אדורכ-פיהרונג פון איהר וועט אכטונג געבען דאס גע-שאפענע פראפאגאנדע - מיניסטעריום, לויטן מוסטער פון איטאליען.

איצט ווידער, אז ס'איז שוין אויך איינגע-פיהרט געווארען די רעפארם פון צוויי פלייש-לאזע טעג איז דער וואך (מיטוואך און פרייטאג) אן מען וועט אויך צוטראכטען מאדערנע רע-פארם-פאסען אויף איינצוציהען די בייכער, דארפען נאך קומען רעפארמען אויפן געביט פון אדורכפיהרען עקזעקוציעס, ווי האקען קעפ, מ'דארף נאך פערברענען גוטע ביכער, מאכען עטליכע אינטערנאציאנאלע אוואנטורעס וכדומה און — ס'וועט אלץ זיין פולשטענדיג „צייטגע-מעסיג" און שטרענג נאציאנאל, אזוי אז די אנטיקער זאלען הנאה האבען פון אונזער אנ-טיטשנע צייט...

מ.

שפאנישער קאנסולאט אין ווארשא
גיט נישט ארויס קיין אריינפאהר-וויזעס

ווארשא, 19 (טעלעפאניש)

מיר דערוויסען זיך, אז טראץ די קלאנגען, פערלאזט נישט דער ביז'איצטיגער שפאנישער גע-זאנדטער אין ווארשא זיין אמט.

דער שפאנישער קאנסולאט אין ווארשא האט אויפגעהערט ארויסצוגעבען וויזעס אויף ארייגצו-פאהרען קיין שפאניען.

א סענסאציאנעלער פראצעס אין לעמבערג

לעמבערג, 19 (טעל.)

אויפן 7 סעפטעמבער איז אין לעמבערג בע-שטימט דער סענסאציאנעלער אפעלאציע-פראצעס פון דעם לאנדווירט סטאניסלאוו רודראף, וועלכער איז פאר מיסברויכען צום שאדען פון דער מלוכה פערמשפט געווארען צו בעצאהלען 18 מיליאן זלא-טעס שטראף און אויף לאנג טערמיניגע טורמע.

בעפרייט פון קארטוז-בערעזע

ווארשא, 19 (טעלעפאניש)

נעכטען איז אדורכגעפאהרען דורך ווארשא דער בעפרייטער פון קארטוז-בערעזער לאגער [illegible] טשובא — סעקרעטאר פון די [illegible] פראפעסיאנעלע פעראיינען אין דראהביטשער קרייז.

טשובא איז דארט אפגעזעסען 3 חדשים.

די יודישע יוגענד אין ארץ-ישראל

פערליערט די געדולד

אין ארץ ישראל ווערט די לאגע, נאך פיר חדשים פון די ווילדע עקסצעסען, אלץ מעהר געשפאנט. די צאהל יודישע הרוגים דערגרייכט שוין 72 און פערוואונדעטע גאר אהן א צאהל — דער יודישער ישוב איז שוין שטארק אויפגערייצט, די יוגענד רייסט זיך צום קאמף.

הייסט עס אז די „חבלגה" מיט וועלכע יודען האבען זיך אזוי שטארק געריהמט און וועלכע האט אזוי געוואלדיג אויסגענומען ביי די ענגלענדער, גייט שוין צום סוף, די יודישע געדולד איז שוין אויסגעשעפט.

מיר מוזען זיך אפגעבען א דין וחשבון וועגען וואס דא האנדעלט זיך. ס'הייסט נישט, אז יודען רייסען זיך צו זעלבסטשוץ, ווי זיי וואלטען כלומרשט ביז אהער געזעסען מיט פערלייגטע הענד און זיך געלאזט שלאגען, אדער זיך בעהאלטען אין די קעלערען און אויף די בוידעמער.

די „הגנה" (זעלבסטשוץ) איז אין א"י ענטוויקעלט אין די ברייטסטע מאסען, די רעגירונג האט שוין בעשטימט קנאפע 3 טויזענד יודישע צוגאב - פאליציאנטען און די יודען אליין היטען און שיצען זייערע לעבענס און פערמעגענס מיט דער גרעסטער העלדישקייט.

ווען מיר לייענען אין פריוואטע בריף ווי די דארטיגע יונגווארג, דערהויפט אין די קאלאנעס פונם עמק און פון אנדערע געגענדען, האלטען וואך גאנצענע נעכט אין אקאפעס געגען עווענטועלע אנפאלען, ווי די דאזיגע וואך - נעכט האלטען זיי פונדעסטוועגען נישט אפ פון זייער געוועהנליכער טאג - טעגליכער שווערער ארבייט, שטוינען מיר באמת איבער דער אומגעהייערער ענערגיע און מסירות - נפש, וואס דער יונגער דור ווייזט ארויס ביים בויען און פערטיידיגען דאס לאנד.

און דער דאזיגער זעלבסטשוץ איז טאקע יעהר נויטיג, נישט געקוקט דערויף, וואס די רעגירונג גופא האט אויך אראפגעבראכט אין לאנד גרויסע מיליטערישע כוחות מיט וועלכע זי בעקעמפט די אראבישע ווילדקייטען, ווייל דאס מיליטער אינטערוועניערט נאר נאכדעם ווי ס'איז שוין עפעס געשעהען און די יודישע „הגנה" זוכט צו פערמיידען די שלעכטס, נאך איידער זי קומט.

אבער ווי מיר זעהען העלפען ביידע שוץ-מיטלען זעהר ווייניג אין די כוליגאנישע אנפאלען ווערען פון מאל צו מאל נאך שטארקער טראגענדיג א כאראקטער פון פארטיזאנישע קאמפען און קומענדיג אלץ דעמאלט און דארטען, ווען און וואו מ'האט זיך אויף זיי אמווייניגסטענס געריכט.

אין קאמף מיט די ווילדע מזרח - מענשען ווערט געוועהנליך בענוצט א מיטעל וואס יאגט אן א פחד און שלאגט אפ דעם חשק פון ווייטערדיגע כוליגאנישע אנפאלען ; דאס איז דער פרינציפ פון „נפש תחת נפש" אין זיין סאמע פרימיטיווער פארם, וואס מאכט די גאנצע בעפעלקערונג פערזענלעך פעראנטווארטליך פאר די מעשים פונם יחיד.

מאטעריעל פיהרט זיך שוין אזוי די ענגלישע מאכט מיט די אראבער. און דאס איז דער זינען פון ארויפלייגען א קאנטריבוציע אויף א גאנצען ישוב פאר די מעשים פון אינדיווידועז. אבער ערשט די פיזישע אחריות, ווען פאר יעדען קאפ פאלט א קאפ, רופט ארוים א שרעק ביי די רוצחים און צווינגט זיי אפהאלטען זיך פון זייערע ווילדע מעשים.

אהן דעם דאזיגען אופן פון אפרעכנונג איז שווער פאר א פרעמדען צו לעבען צווישען די מזרח - פעלקער, אבער גראד אין דער איצטיגער פאנאנדערגעברויזטער צייט האבען יודען זיך אפגעהאלטען פון אזוינע מינים נקמה-אקטען, און דערפאר האט עס די ענגלישע מאכט זיי געלויבט.

פארוואס יודען האבען ביז איצט זיך געהאלטען אן דער טאקטיק פון אט דער חבלגה, איז שוין גענוג אויפגעקלערט געווארען. און קיין שום רעאל- פאליטיקער וועט די דאזיגע טאקטיק נישט קריטיקירען, יודען האבען פשוט נישט געטארט געבען דער ענגלישער מאכט קיין מאטיוו ארויפצווארפען אויף זיי כאטש א טייל אחריות פאר די אונרוהען אין לאנד, שוין איצט נישט געקוקט אויף די חניפהדיגע קניפען אין די בעקעלעך, וואס די רעגירונג גיט די יודען פאר זייער איינגעהאלטענקייט, ווערט לגבי איינצעלנע פערזינדיגטע יודען אנגעווענדעט א גרויזאמערע מאס, ווי לגבי אראבער. אזוי האט נאך דערוויל קיין שום אראבישער כוליגאן נישט בעקומען די אנגעזאגטע שטראף פון פינף יאהר בעת א יודען איז פאר בענוצען געוועהר אויסגעמאסטען געווארען א שטראף פון 6 יאהר, כאטש סאיז קיין שום ספק נישט געוועזען, אז ער האט נישט געהאט קיין אנדער צוועק, ווי נאר פערטיידיגונג, ווי - זשע וואלט שוין געוועזען, ווען יודען וואלטען געביטען זייער טאקטיק און וואלטען געצאהלט די אראבער מידה כנגד מידה !

זעהט מען אבער אז די יודישע חבלגה ברענגט נישט קיין גוטע רעזולטאטען, אז די ענגלישע מאכט, זעהענדיג, ווי די קאמפען זענען בלויז איינזייטיגע, איילט זיך נישט אנצווענדען געגען די אראבער אלע איהרע מעגליכקייטען, נאר פערלאזט זיך טיילווייז אויף דער נאטור ; ... דערויף אבער וואלט געוועזען, ווען אין לאנד וואלט זיך פאנאנדערגעווירבעלט אזא שטורמישער ... גענזייטיגער געשלעג וואס וואלט געסטראש... מיט אנארכיע און מיט כאאס און מיט אנ... פאראויסגעזעהענעם אויסגאנג. אמת, יודען ... גען ווייניגער אין צאהל געגען די אראבער בפרט קעגען דעם אראבישען ים, וואס רינג... ארום דאס לאנד, אבער פון אזא אומגלייכער ... חמה וואלט ענגלאנד קיין נחת נישט געה... און אויב דאס זאל פיהרען צום אפשטעלען ... אויספיהרונג פונם מאנדאט, קען עס אבער ... ווייטערדיגען רעזולטאט. אויך שטעלען אונ... א פראגע - צייכען דעם מאנדאט גופא, וועלכ... פערלירט דאך דעמאלט זיין זונען.

און אויב די יודישע יוגענד זאל טאקע פער... רען די געדולד און איבעררייסען איהר חבל... טאקטיק, קען עס צווינגען ענגלאנד צו אנהוי... זיך רעכענען מיט אונז און נעהמען זיך מ... ענערגיש צו דער אקציע פון פאציפיצירען ... צווילדעוועטע אראבער

אויב ס'איז נישטא קיין אנדער מיטעל ... ברענגען שלום אין לאנד. איז דאס אויך א ... מטל פאר דער פעריאושטער יודישער יוגענ...

פ. ק.

פוילישע פרעסע וועגן פרעמיער סקלאדקאווסקיס ערקלערונג

מכה רכילות און שקרים אין דער פרעסע

אין שייכות מיט דער ערקלערונג פון פרעמיער סקלאדקאווסקי וועגען דער פרעסע, האט די נעכטיגע אפאזיציאנעלע פרעסע פערעפענטליכט א רייה ארטיקלען אין וועלכען עס ווערט ארומגערעדט דער דאזיגער ענין.

דער „ראבאטניק" שרייבט, אז דער קאמוניקאט פון פרעמיער וועגען די מיסברויכען מיטן ווארט אין דער פרעסע לייענט זיך ווי איין גרויס מיספערשטענדניש.

„ווער עס קען נישט די פוילישע בעציהונגען — שרייבט דער „ראבאטניק" — וואלט גענקענט מיינען, אז עס הערשט ביי אונז א אידעאלע פרייהייט פון ווארט און אז מיט דער דאזיגער פרייהייט ווערען בעגאנגען מיסברויכען. דערוויל אבער שוין נישט רעדענדיג וועגען קאנפיסקאציעס און פרעסע פראצעסען, זענען ביי אונז פאראן א סך ענינים, פאקטען, געשעהענישען וועלכע מען טאר בכלל נישט בערירען אין דער פרעסע אדער אין אזא אופן ווי דאר ערלויבט די מאכט. דא איז דער קוואל פון פלאטקעס, חשדים און אז. וו.

און ווייטער : „פרעמיער סקלאדקאווסקי בעהאנדעלט די פרעסע אלס א זעלבסטשטענדיג און אונאפהענגיג ארבייטס - געביט, וועלכע ער וואלט געוואלט האבען ריין און עהרליך. אבער מיר ווייסען דאך אלע אז די פרעסע איז א אפשפיגלונג פון די בעציהונגען. וואס הערשען אין דער געזעלשאפט".

ווייטער האלט דער „ראבאטניק" אז אויב מען וויל געזונד מאכען די פרעסע דארף מען קודם כל געזונד מאכען די געזעלשאפטליכע און פאליטישע בעציהונגען, וואס א אויסדרוק פון זיי, איז די פרעסע.

וואס שייך בערעזע, האלט דער „ראבאטניק" אז אזעלכע ערציהונגס - מיטלען זענען שוין לאנג ארויסגעצויגען געווארען פון דער פעדאגאגיק, און אז דורך אפשאפען בערעזא וואלט דער פרעסע מיער א סך מעהר געטון פאר דעם געזונד מאכען פון דער פרעסע, ווי דורך דראהען מיט איהר.

און דער קאנסערוואטיווער „טשאס" ווידמעט דעם פרעמיערס דערקלערונג וועגען דער פרעסע א לייט - ארטיקעל. די צייטונג האלט אז דעם פרעמיערס ערקלערונג איז א גערעכטע און איז אויך מסכים אז רכילות און פאלשקייט אין דער פרעסע פערסמ'ען דאס עפענטליכע לעבען און זיי פערדינען דעריבער אויף שארפע רעפרעסיעס. די צייטונג שרייבט אבער, אז „מיר ווילען זיך נישט אריינלאזען אין א דיסקוסיע אויף דער טעמע, צי איז שוין פאקטיש אזוי שלעכט אין אונזער זשורנאליסטיק. אז מען דארף זיך אזש בענוצען צו אזעלכע דראסטישע מיטלען, ווי דאס ארויסשיקען זשורנאליסטען קיין קארטוז בערעזע. מיר ווילען אבער זיך ערלויבען אויפמערקזאם צו מאכען, אז דער שטראף קאדעקס און פרעסע - דעקרעט גיבען אין דער האנד פון דער רעגירונג אזא שטארק געוועהר אויסצוראטען מיסברויכען, אז אנדערע מיטלען זע... אוים צו זיין איבריג".

די צייטונג ווייזט אויך אן, אז אויב דאס ... עפענטליכען אין דער פרעסע בלבולים און ... לות האט נישט קיין בערעכטיגונג און פע... נישט אויף קיין מילדקייט. איז אבער דאס ... ‏עפענטליכען אין דער פרעסע נישט גענוג ... אפילו נישט אמת'ע ידיעות, א פעהלער ווע... די פרעסע קען נישט אויסמיידען. אין דער ... לער פיבערהאפטער זשורנאליסטישער ארב... און דעם כסדרדיגען יאגען זיך נאך פרישע ... עות, איז זיער שווער אויסצוהיטען אפילו אין ... ערנסטער פרעסע, פון פעהלער און אונפי... ליכקייטען.

די צייטונג געפינט אין איין וועגס א ג... גענהייט צו רעדען וועגען דעם וואס טוט א... וועה און בעמערקט : „א עהרליכע און ער... פרעסע קען מאכען א פעהלער. זי וועט א... קיינמאל נישט אראפגעהן פון וועג פון ... טעט און אמת — אזא פרעסע דארף געפ... די אנערקענונג און אפילו שוץ ביי די רעגיר... פאקטארען; עס שיינט אונז דעריבער אז עס ... נישט אין ארדנונג, אז דווקא די דאזיגע פר... ווערט דער אביעקט פון פאליטישער נקמה, א... עס ווערען אונטערגענומען בעמיהונגען זי ... טעריעל אונטערצוגראבען און איהר אונאפה... גיגקייט צו בעגרעניצען — און עס איז אויך ... אין ארדנונג ווען פון דער סיים טריבונע פא... בעשולדיגונגען וואס זענען נישט גענוגענד ... קומענטירט און נישט אינטערשטיצט מיט ... ליכע בעווייזען"

אויך דער ענדעקישער „דזיענניק נארא... ווי" מאכט א „גוטע מינע צום בייזען שפיל"... ערקלערט, צביעותדיג, אז „עס איז דוכט ... נישט פאראן קיינער אין פוילען וואס זאל ... ‏ען שקרים, בלבולים און רכילות פאר גע... ‏גע מיטלען פון פאליטישען קאמף. ס'איז ... זיך קיינער נישט פאראן וואס זאל ד... נישט שטרעבען, אז מען זאל וואכען איבער ... דאס אין די פוילישע צייטונגען זאל מען ... נישט בענוצען מיט שקרים און רכילות".

און די צייטונג האלט, אז דווקא די ... שטעהען אין דער אפאזיציע צו דער איצטי... רעגירונג און הערשענדען רעזשים מוזען ... שטרעבען דערצו אז דער ניווא פון דער ... שער זשורנאליסטיק זאל שטעהען הויך.

די צייטונג דריקט אוים בעווארענישען ... די מעטאדען, וואס זאלען צו דעם ציל דער... רען, זי דריקט אוים ספקות צוליב דעם וואס ... אדמיניסטראטיווע מאכט וועט דארפען קוו... פיצירען און אפשאצען וואס מען דארף אנ... קענען פאר „שקרים" און „רכילות".

דער „דזיענניק נאראדאווי" בעקלאגט ... אז „עס איז נישט לייכט פעסטצושטעלען ... איז א שקר און רכילות און וואס איז די פ... שטעלונג פון פאקט און זייער אפשאצונג. ... אזא פעסטשטעלונג זאל זיין גענוי, אויב זי ... זיין גערעכט דארף זי געמאכט ווערען ... אונאפהענגיגע און קאמפעטענטע אינסט... צען.

וואס, וואס ! אבער אין דעם קען מען ... ענדעקישען „דזיענניק נאראדאווי" יא ... זיין : ער איז אזוי פיל מיט שקרים און בלבו... אז ער קען שוין אליין נישט פעסטשטעלען ... איז אמת און וואס איז שקר

די ענדעקישע מפלה פון זייער פייערונג אין ראדזימין

אין נעכטיגען „קוריער פאראנני" געפינען מיר פאלגענדע אפשאצונג פון דער ענדעקישער פייערונג פון „נס ביי דער ווייסעל" אין ראדזימין :

„שוין מיט א סך וואכען פאר דעם 15 אויגוסט האבען די ענדעקישע אגיטאטארען אנגעזאגט א צוזאמענפאהר פון דרייסיג טויזענד ענדעקעס קיין ראדזימין, בכדי צו מאניפעסטירען לויט ביישפיל פון נאוואשעלץ, זייערע פאליטישע כוחות, ארגאניזאציע און איינפלוסען אין לאנד. דער גאנצער ראדזימינער פאוויאט איז בוכשטעבליך פערקלעבט געווען מיט פלוג-בלעטער, פלאקאטען און „נאראדאווע" אפישען וואס האבען אויפגעפאדערט די בעפעלקערונג פון פאוויאט זיך צו בעטייליגען אין דער ענדעקשער מאניפעסטאציע.

די ענדעקעס האבען פערשפרייט די פלוג-בלעטער אויך אין דער הויפט - שטאט, מאבילוזירענדיג זייערע אנהענגער.

מען מוז מודה זיין אז עס איז די ענדעקעס געלונגען אפצושרעקען געוויסע פערזאנען און צו פערטומלען די פויערים איז אייניגע דערפער. ענדליך איז געקומען דער 15 אויגוסט.

די בעפעלקערונג פון די ארומיגע דערפער איז געגאנגען קיין ראדזימין געפיהרט פון רעליגיעזע געפיהלען און נייגעריגקייט. מיר קומען צו פאהרען קיין ראדזימין מיט דער מארעצקער קאלייקע 8 א זייגער אינדערפריה. אין דער קאלייקע געפינען זיך אנ'ערך 200 ענדעקישע מאניפעסטאנטען. מיר שטייגען אוים. די שטאט איז ווי אויסגעשטארבען. אויף די מויערען ענדעקישע און פויערישע פלאקאטען, וואס פאדערן אויף די פויערים צו בעטייליגען זיך אין פייערונגען אין זאוואדא און אין וואלקא — ראדזימין. איבער שטאט דרעהען זיך ארום קליינע ענדעקישע גרופען וואס בעגריסען זיך מיט דער היטלעריסטישער בעגריסונג. דאס נאכמאל פעווען דעם פרעמדען מוסטער מאכט אויף די צושויער אויף די טראטואר א לעכערליכען איינדרוק. ארום האלב 11 קומען אן קיין ראדזימין ענדעקישע גרופען פון אנדערע פאוויאטען. די דאזיגע גרופען זענען געווען ביינאכט איינקווארטירט אין די שכנישע דערפער. מיר געהען אין דארף זא... דא — צוויי און א האלבער קילאמעטער פון ראדזימין. אויפן וועג מיידען מיר אוים א גרופע ענדעקעס פון וויסאקא - מאזאוויעצקער פאוויאט. אין די רייהען זעהען מיר א סך יונגענדליכע, אביסעל עלטערע און א גרופע פויערען. אין זאוואדא קניפט אן א פויער, ביי וועלכען עס האבען גענעכטיגט 30 ענדעקעס, א שמועס. מיר דערוויסען זיך, אז פאר אייניגע האט דער פריץ בעצאהלט פארן אויטא, אז פאר אנדערע דער גלח — א טייל איז געקומען צו פאהרען אויף הויפישע פורמאנקעס, אייניגע אויף ראווערען, די פויערען „נאראדאווצעס" האבען זיך צורעדט — מיר דערוויסען זיך, אז אייניגע האט מען געקויפט ראווערען, נאר זיי זאלען פאהרען. אבער צו וואס, צו וועלכען צוועק ווייסען זיי אליין נישט וואס שאדט דאס צו זעהען א שטיק וועלט, אויב מען האט זיי געפונדעוועט א בחנמדיגע „יאזדע און עסען". נאך א געוויסער אויפקלערערישער דיסקוסיע וועגען ענדעקישען פראגראם, זענען זיי אליין מודה, אז מען האט זיי אפגענארט. עס ווערט אונז אלע טרויעריג, אזא וועלט - אנשויאונג האבען די פויערען פון די ענדעקישע רייהען.

נאכן גאטעס-דינסט אין ראדזימין שטעלען זיך די נאראדאווצעס אוים ביי קאשטשושקאדענקמאל ציהען אוים די רייהען, עס זאל זיך מעהר אנזעהען. עס רעדט צו די פויערען מאגנאטאן אן פאר זיי אונפערשטענדליך דער ענדעקישער „פיהרער". אויסגעדראשענע אלטע פראזען. די אויסרופען „זאל לעבען" ווערען שוואך אונטערגעכאפט און שטארבען באלד אפ.

ענדליך דער צוג אויפן צמענטאזש. די נאראדאוצעס וויקלען אויף די טראנספאראנטען און שטעלען זיך אוים צו 4 מאן א רייהע. די בעפעלקערונג קוקט גלייכגילטיג אויף דער ענדעקישער דעפילאדע און בעטייליגט זיך אין איהר נישט, נישט קוקענדיג אויף דער ענערגישער אויפפאדערונג. די ענדעקישע פיהרער זענען ענטוישט. זיי געהען אליין איין פירעל נאכן צווייטער — מיר צעהלען : 695 פירלעך — צוזאמען 2780. די גרעניץ צווישען דער בעפעלקערונג צושויער און די ענדעקישע רייהען איז א דייטליכער. פון די טראטוארען פאלען איראנישע בעמערקונגען אויפן אדרעס פון די מארשירענדע.

אין אייניגע פונקטען צווארפען די „נאראדאווצעס" אנטי - מלוכהשע פלוג - בלעטער. די פויערן גיבען אייניגע פון זיי איבער אין די הענד פון דער פאליציי. די העלדען פון די פלוגבלעטער שרייבען : „קאלעגען ! ראטעוועט !" די קאלעגען קוקען דערויף הילפלאז און מיט מורא. אזעלכע בילדלעך זענען פאראן א סך.

דער ענדעקישער צוג ציהט זיך אוים אין א לאנגען שלאנג, ער האט א טעאטראלישען כאראקטער. די האלטונג פון די מענשען — א נעבעכדיגע. דריי פויערען אין הויזען אין פאסען דארפען רעפרעזענטירען דעם לוואוויטשער פאוויאט. די ענדעקישע פיהרער זענען דייטליך אונצופרידען און פערזארגט. מיר פערשטעהען זייער שטימונג. אנקינדיגען דרייסיג טויזענד און צונויפזאמלען נישט קיין גאנצע דריי טויזענד, איז א צו בולטע מפלה — נאך אזוי פיל ארבייט און צוגרייטונגען"

דער יוד. קאָלאָניזאַציע-פּלאַן אין עקוואַדאָר

אויספיהרליכע בעשרייבונג וועגען די לעצטע ענטוויקלונגען.— קאָמיטעט נויטיגט זיך אין געלד אנצוהייבען די אַרבייט

אזוי ווי איך רעכען, אז דער ענין קאָלאָניזאַציע אין עקוואַדאָר איז פון גרויס אינטערעס פאַר דער יודישער עפענטליכקייט, האַלט איך פאַר מיין חוב מיטצוטיילען די נייעסטען, וועלכע זענען די לעצטע צייט פאָרגעקומען אין אונזער קאָמיסיע אין קיטאָ.

1) דעם 23-טען אַפּריל זענען געקומען פון לאָנדאָן אין עקוואַדאָר די צוויי הערן — העענריקעס און גאַלאַדעץ. זיי זענען געקומען אויף אייגענער איניציאַטיווע און אויף אייגענע קאָסטען, כדי אויפ'ן אָרט אויסצושטודירען די קאָלאָניזאַציע-מעגליכקייטען פאַר די יודישע פליטים פון דייטשלאַנד און אַנדערע ערטער. געווירקט אויף זייער וואונש צו קומען אהער האָבען די פערשידענע ידיעות וועגען די קאָלאָניזאַציע-מעגליכקייטען אין עקוואַדאָר.

ה' העענריקעס, א בעיאָרענטער מאַן, איז אַן אינזשעניער-אַגראָנאָם. ער האָט געאַרבייט אין די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציעס פון 1925—1928. ער איז אויך בעקאַנט דורך זיינע קאָלאָניזאַציע-אַרבייטען אין אינדיען און אין אַנדערע ערטער. און איז אויך א מיטגליד פון דער לאָנדאָנער ועד-הקהלות („באָאַרד אָוו דעפּיוטיס אָוו בריטיש דזשוז"). ה' גאַלאַדעץ איז א יונגערמאַן פון א יאָהר 25, האָט געענדיגט זיין שטודיום אלס פּאָליטיק-עקאָנאָם אין די אוניווערזיטעטען פון לאָנדאָן און קעמברידזש און האַלט פאָרטראַגען איבער נאַטור-וויסענשאַפט און לאַנדווירטשאַפט אין די אַרבייטער-שולען.

דער אינטערנאַציאָנאַלער אימיגראַציע-קאָמיטעט אונטער'ן אָנפיהר פון שמואל זשיטלאָווסקי אלס פּרעזידענט און באַרים באַני אלס גענעראַל-סעקרעטאַר, צו וועמען די ה"ה העענריקעס און גאַלאַדעץ זענען איינגענטליך געפאָהרען, האָט געגעבען די ענגלענדער די מעגליכקייט אויסצושטודירען אַלע בעריכטען, מאַטעריאַלען און סטאַטיסטישע טאַבעלען, וועלכע דער קאָמיטעט האָט אויסגעאַרבייט פאַר די לעצטע 2 יאָהר. אויסערדעם זענען די ענגלענדער ארויסגעפאָהרען אין באַני'ס בעגלייטונג אין עטליכע ראַיאָנען פון די צוועלף, וואָס דער קאָמיטעט האָט אויסגעוועהלט פאַר דער צוקונפטיגער קאָלאָניזאַציע, כדי זיך צו איבערצייגען אויף וויפיל די בעריכטען פונ'ם קאָמיטעט שטימען מיט דער ווירקליכקייט.

נאָך א צוויי-מאָנאַטליכען שטודיום און נסיעות האָבען די ענגלענדער ארויסבעקומען אַ פּאָזיטיווען בעשלוס, אז די יודישע אַגראַר-קאָלאָניזאַציע אין עקוואַדאָר איז געוויס מעגליך און געוואונשען, און זיי האָבען מיך בעפולמעכטיגט דאָס צו רעקלאַמירען.

אין לאָנדאָן זענען די ה"ה העענריקעס און גאַלאַדעץ אין קאָנטאַקט מיט דער גרעסטע יודישע כלל-טוער, בראש פון וועלכער עס שטייען סער הערבערט סאַמועל, לאָרד בערסטעד און סיימאָן מאַרקס. פאַר'ן אָפּפאָהרען דעם 19-טען יוני קיין לאָנדאָן, האָבען די ענגלענדער צוזאַמען מיט מיר און ה' באַני בעזוכט דעם מלוכה-שעף, ה' פעדעריקאָ פאַיעס, און דערביי איהם געפרעגט, אויב ער און זיין רעגירונג זענען געניגט צו אינטערשטיצען דעם קאָלאָניזאַציע ענין און ווי ווייט עס איז דאָס פערטרויען פון איהם און זיין רעגירונג צו די פיהרער פונ'ם קאָלאָניזאַציע-קאָמיטעט אין קיטאָ. דער מלוכה-שעף האָט זיי געענטפערט, אז ער און זיין רעגירונג בעציהען זיך זעהר פריינדליך צום קאָלאָניזאַציע-ענין און אַז די ה"ה זשיטלאָווסקי און באַני, וועלכע האָבען געשלאָסען דעם קאָנטראַקט מיט דער רעגירונג, געניסען דאָס פולקאָמע פערטרויען פון איהם און זיין רעגירונג.

2) די דעלעגאַציע פונ'ם דייטשען „צענטראַל-פעראיין דער ניכט-אַריער אינטערעסענטען פיר די אויסוואַנדערונג נאָך זיד-אַמעריקאַ" פיהרט שוין מעהר ווי זיבען חדשים שריפטליכע אונטערהאַנדלונגען מיט'ן קאָלאָניזאַציע-קאָמיטעט אין קיטאָ און קלייבט זיך שיקען א דעלעגאַציע קיין עקוואַדאָר כדי אויפ'ן אָרט אויסצושטודירען די קאָלאָניזאַציע-מעגליכקייטען. די דעלעגאַציע איז גרייט אַרויסצופאָהרען, אַבער עס שטערט דאָס דעוויזען אויספיהר-פערבאָט. דער „צענטראַל-פעראיין" האָט זיך געווענדעט צום קאָלאָניזאַציע-קאָמיטעט מיט א בקשה צו פּועלען ביי דער רעגירונג אין עקוואַדאָר, אַז זי זאָל זיך דירעקט ווענדען צו דער דעוויזען-ביוראָ אין בערלין מיט א פערלאַנג צו דערלויבען דער דעלעגאַציע ארויספיהרען אַנ'ערך פיר טויזענד דייטשע מאַרק, וועלכע זענען נויטיג אויף הוצאה הדרך. די רעגירונג האָט דערפילט די בקשה פונ'ם קאָמיטעט און האָט שוין אַוועקגעשיקט איהר פערלאַנג דירעקט צום דעוויזען-ביוראָ, און עס איז דאָ א האָפענונג, אַז די דעלעגאַציע וועט קאָנען ארויספאָהרען.

3) פונ'ם 22 מאַי ביז'ן 1 יוני איז אין קיטאָ פאָרגעקומען אַנ'אַל-עקוואַטאָריאַנישע אויסשטעלונג פון פּראָדוקטען פון דער אַגריקולטור, אינדוסטריע, פלאָראַ און פאַונאַ פון גאַנץ עקוואַדאָר. דער קאָלאָניזאַציע-קאָמיטעט האָט בעקומען אַנ'איינלאַדונג אָנטייל צו נעהמען מיט זיין קאָלעקציע פון דער פלאָראַ און פאַונאַ, מעטאַלורגיע און מינעראַלאָגיע, וועלכע דער קאָמיטעט האָט אָנגעזאַמעלט בעת די אכט-צעהן עקספּעדיציעס אין די פערשידענע ראַיאָנען, וואו עס זענען אויסגעוועהלט געוואָרען די ערדען פאַר דער קינפטיגער קאָלאָניזאַציע. די אויסשטעלונג פונ'ם קאָמיטעט האָט געהאַט א קאָלאָסאַלען ערפאָלג און דאָס פובליקום האָט בפועל ממש בעלאַגערט דעם קיאָסק פון אין דער פריה ביז שפּעט ביינאַכט. די אויסשטעלונג-זשורי האָט געגעבען דעם קאָמיטעט דריי פּרייזען: 1) אַנ'ערען-דיפּלאָם; 2) א גאָלדענעם מעדאַל און 3) א בעזונדערע ערען-ליסטען פונ'ם מיניסטעריום פאַר אַגריקולטור.

(אַ בריף פון קיטאָ)

פון דר שמואל זשיטלאָווסקי

מיר האָבען זיך דאָ צופעליג דערוואוסט, אַז אין פאַריז זאָל דעם 29-טען יוני האָבען פאָרגעקומען אַנ'אַלוועלטליכער קאָנגרעס, וועלכער האָט זיך בעשעפטיגט מיט דער פראַגע פון יודישער קאָלאָניזאַציע. ליידער האָט דער קאָמיטעט אין קיטאָ נישט בעקומען קיין איינלאַדונג אָנטייל צו נעהמען אינ'ם קאָנגרעס, הגם דעם קאָמיטעט'ס א בעריכט וואָלט געוויס נישט געשאַדט די מיטגלידער פון דעם קאָלאָניזאַציע-קאָנגרעס. באמת געזאָגט, ווייס איך ווירקליך נישט פאַרוואָס די יודישע געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע האָבען ביז איצט א פינגער אָן א פינגער נישט א קלאַפּ געטאָן אויף דעם ענין עקוואַדאָר דורך פערט-וויעס-לייט צו אונטערזוכען, בעציהען זיך אַזוי סקעפּטיש און נעגאַטיוו צום ענין עקוואַדאָר. איניגע, אַזוי-גערופענע יודישע כלל-טוער, פיהרען אַפילו א פערזענליכען העצע-קאַמף געגען די פיהרער פונ'ם קאָמיטעט אין קיטאָ. פאַר וואָסער חטאים? דער קאָמיטעט אין קיטאָ איז דאָך נישט קיין קאָמערציעלע און נישט קיין פּערזענליכע אונטערנעהמונג, נאָר א ריין-סאָציאַל-קאָאָפּעראַטיווער ענין. די פיהרער פונ'ם קאָמיטעט אין קיטאָ זענען בערייט איבערצוגעבען די פיהרונג און דעם קאָנטראַקט מיט כל-הכבוד צו יעדער געזעלשאַפטליכער אָרגאַניזאַציע, וועלכע וועט צוגיין צום ענין מיט ריינע הענד און וועלכע וועט איבערנעמען די אידעאָלאָגיע פונ'ם קאָמיטעט.

שוין צוויי יאָהר ווי די איניציאַטאָרען, אַרבייטער און פיהרער פונ'ם קאָמיטעט זענען אין עקוואַדאָר כמעט אָהן שום אונטערשטיצונג, נישט נאָר מאַטעריעלער, נאָר אַפילו מאָראַלער. שוין צוויי יאָהר ווי די פיהרער אַרבייטען בלב-ונפש און האָבען דערגרייכט א קאָלאָסאַלען ערפאָלג דורך בעקומען דירעקט פון דער רעגירונג א האַלבען מיליאָן העקטאַר ערד אומזיסט פאַר דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָלאָניזאַציע אָהן אונטערשייד פון נאַציאָנאַליטעט און גלויבען; מיט קולטור-נאַציאָנאַלער אויטאָנאָמיע אין נאַציאָנאַלע זאַכען; מיט זעלבסטפערוואַלטונגס-רעכט; מיט פּריוויליגיעס אריינצופיהרען אָהן אָפּצאָהל אינסטרומענטען און מאַשינען פון די אימיגראַנטען. מיט בעפרייאונג פון די מלוכה-שטייערן אויף דריי יאָהר און נאָך אַ סך הנחות. וואו, ווען און ווער האָט אין דעם גאַנצען גלות-פעריאָד בעקומען פון א רעגירונג אַזא היסטאָרישען דאָקומענט? אָבער אנשטאַט צו אונטערשטיצען אַזא ענין און ב"דאַנקען די איניציאַטאָרען און אַרבייטער, זוכט מען דעם ענין צו דיסקרעדיטירען און אויף די טויער העצט מען און מען לאָזט הונגערן זיי און זייערע אין אייראָפּאַ פערלאָזענע פאַמיליעס. פאַרוואָס!? אָבער עס איז דאָ א קלוג וואָרט פון אונזערע חכמים: „דבור לשם שמים — סופו להתקיים", און איך גלויב באמונה שלימה, אז עס וועלען זיך געפינען עהרליכע און אנשטענדיגע מענשען, ביי וועלכע דאָס נאַציאָנאַלע געפיהל איז נישט אטראָפירט און זיי וועלען צוגיין צום ענין עקוואַדאָר, וועלכער איז אַזוי נויטיג פאַר אונזערע ליידענדיגע ברידער אומעטום אין דער איצטיגער טראַגישער צייט. איך האָף, אַז זיי וועלען דעם ענין ראַטעווען, וואָרים ער איז איצט אין סכנה און שטייט אויפ'ן ראַנד פון תהום.

לויט'ן פּונקט 2 פונ'ם קאָנטראַקט האָט דער קאָמיטעט 18 חדשים צייט, כדי צו פּלאַניפיצירען די אויסדערוועהלטע ערדען, און 8 חדשים זענען באַלד פערביי. און דער קאָמיטעט איז נאָך נישט צוגעטראָטען צו דער אַרבייט, ווייל ער האָט נישט קיין געלד דערצו. און ווען חלילה דער קאָנטראַקט זאָל בטל ווערען, וועלען ווערען פערשלאָסען טיר-און-טויער פאַר דער יודישער קאָלאָניזאַציע נישט נאָר אין עקוואַדאָר נאָר אין די לענדער פון גאַנץ זיד-אַמעריקאַ, צווישען וועלכע א סך מלוכות האָבען שוין פערבאָטען די אימיגראַציע. און ווער וועט דאַן טראָגען די אחריות? — די חכמים וועלכע קעמפען געגען דעם ענין און געגען זיינע פיהרער...

(יט"א)

אויסצוראָטען פערברעכען

נעהמט זיך אונטער א יודישער פּראָפעסאָר פון האַרוואַרד-אוניווערזיטעט

אויף דריי זאַכען ווערט אָנגעוויזען ווי די הויפּט-פאַקטאָרען פון דער פיל-פערשטאַרקטער פערברעכען-כוואַליע, וואָס האָט זיך צוגעשאָסען אין אַמעריקאַ באַלד נאָכ'ן וועלט-קריג און וואָס האַלט אָן ביז היינט: פריהער — די מלחמה-פּסיכאָלאָגיע, מיט איהר הפקר-בעציהונג צום מענשענס לעבען און צו זיין האָב-און-גוטס; דערנאָך — דאָס אומגעלומפּערטע פּראָהיביציע-געזעץ, וואָס האָט געעפענט טיר-און-טויער פאַר כל-המיני שמוגלערס, בוטלעגערס און אָרגאַניזירטען גענגסטעריזם. און צולעצט דער שווערער עקאָנאָמישער קריזיס, וואָס האָט מיליאָנען מענשען געמאַכט אַרבייטסלאָז און ברויטלאָז און דערמיט א סך פון זיי געטריבען צו פערברעכען.

מיט'ן אויפבליה פון דער פערברעכען-כוואַליע וואָס האָט במשך פון די לעצטע צוויי צעהנדליג יאָהרען זיך געשטאַרקט פון יאָהר צו יאָהר, האָט זיך געשטאַרקט אויך דער קאַמף געגען פערברעכער. אָבער דער דאָזיגער קאַמף איז געפיהרט געוואָרען כמעט אויסשליסליך נאָר אויף דער ליניע פון געזעץ און שטראָף; מ'האָט געשאַפען אומצעהליגע נייע און שטרענגערע געזעצען און מ'האָט בעשטימט שווערערע און האַרבערע שטראָפען פאַר איבערטרעטען די געזעצען. קאָן מען נישט זאָגען, אַז דאָס איז געבליבען אין גאַנצען אָהן שום ווירקונג. געוויס האָט דאָס דאָ און דאָרט אָפּגעהאַלטען די פערשפּרייטונג פון פערברעכען. באַנדעס זענען צושמעטערט געוואָרען, א סך „גענעראַלען" פון דער אונטערוועלט מיט זייערע אַדיוטאַנטען און לייטענאַנטען זענען פערפּאַקט געוואָרען אין געפענגעניש אָדער זענען אומגעקומען אין רעוואָלווער-קאַמף מיט פּאָליציי, אָדער האָבען זיך אויסגעשאָסען איינע די אַנדערע — טאַקע אַלץ פון מורא פאַר דער פּאָליציי.

אָבער דאָס איז פאָרט נישט מעהר ווי אַנ-איין-ליניגער קאַמף, וואָס קאָן דאָ און דאָרט געווינען די אויבערהאַנד איבער'ן פערברעכער און איהם פערטרייבען טיפער אין זיינע אונטערוועלט-הייליען. אַפילו ווען דער פערברעכער, אָדער צעהן פערברעכער, אָדער הונדערט פערברעכער זענען שוין אינגאַנצען אָפּגערוימט געוואָרען, איז דאָך דאָס אויך בלויז א זיג אויף א ווייל. עס וועלען קומען, און עס קומען טאַקע באַלד, אַנדערע אויף זייער אָרט. וואָרום נישט מיט אויסראָטען דעם פערברעכער קאָן מען מאַכען א סוף צו פערברעכען, נאָר מיט אויסראָטען די סאַמע וואָרצלען פון פערברעכען, דאָס הייסט — עלימינירען די סיבות, וואָס טרייבען מענשען צו פערברעכען.

זענען אויך וועגען דעם ימים רייד שוין גערעדט געוואָרען און ימים טובים שוין פאַרגעסען געוואָרען, געטאָן האָט מען אָבער זעהר ווינציג. ערשט אין די סאַמע לעצטע צוויי-דריי יאָהר האָט מען אָנגעהויבען אויך עפּעס טאָן: מ'האָט זיך א נעם געטאָן בעקעמפען אויך די סיבות פון פערברעכען, נישט נאָר דעם שוין-פערטיגען פערברעכער. דעם ערשטען ממשות'דיגען פּרוב האָט געמאַכט די רעגירונג, די רוזוועלט-אַדמיניסטראַציע. דורך איהרע פערשידענע הילף-אַגענטורען האָט זי געשאַפען אַרבייט פאַר'ן אַרבייטסלאָזען און מיטלען פאַר'ן פעראָרימטען פאַרמער און האָט געזעהן צו פערקלענערן אויף וויפיל זי האָט געקאָנט די נויט, און דער עיקר, דאָס פּוסט-און-פּאַסעווען פון ביידען. נאָכמעהר — דורך איהרע אומצעהליגע הילף-פּראָיעקטען האָט די רעגירונג, איינצייטיג מיט איהר געבען בעשעפטיגונג צו אומבעשעפטיגטע, אויך בעזאָרגט די אָרימע מאַסען מיט כל'ערליי מיטלען פאַר בילדונג, פערווייַלונג און צייט-פערטרייב. פרייע קאָנצערטען, פרייע טעאַטער-פאָרשטעלונגען, פרייע קלאַסען פאַר אַלע מיני אונטערריכט (אויך אין זינגען, שפּילען, טאַנצען, שניצען, קלעפּען און מאָלען) און פערשידענערליי ספּאָרט-שפּילען — פאַר דערוואַקסענע, און אומצעהליגע נייע שפּיל-פּלעצער פאַר קינדער.

איז איבעריג צו זאָגען, אז איין יאָהר אַרבייט פון אַט דעם מין טוט-אויף מעהר צו פערמיידען פערברעכען ווי צעהן יאָהר קאַמף מיט דער אונטער-וועלט. אמת, דאָס קאָסט א היבשע מטבע, אָבער מען דאַרף אין זינען האָבען, אז די הוצאה פון יאַגען זיך נאָך פערברעכער, כאַפּען זיי, משפּט'ען זיי און אויסהאַלטען זיי אין תפיסה, בעטרעפט נישט פיל ווינציגער, ווי די הוצאה פון פערמיידען פערברעכענס. געוויס, די רעזולטאַטען פון אַט דער אַקציע זענען נישט אַזוי איבערצייגענד, אז מען זאָל שוין קאָנען זיי מעסטען און צעהלען, ווי מען מעסט, למשל, דעם פּראָצענט פון אומגעבראַכטע פערברעכער און ווי מען צעהלט די צאָהלען אַרעסטירטע. אָבער ס'קאָן קיין שום ספק נישט זיין, אז אָהן אַט דער קאָנסטרוקטיווער אַקציע וואָלט די צאָהל פערברעכער זיך נישט פערקלענערט, ווי שטאַרק מען זאָל מיט זיי נישט קעמפען מיט בלויז אַרעסט און שטראָף. דער עיקר נוצען, אָבער, פון דעם קאַמף געגען די סיבות פון פערברעכען, וועט זיך דערפיהלען ערשט שפּעטער. אויב די דאָזיגע אַקציע זאָל נאָר ווייטער געפיהרט ווערען און ווי מען פּלאַנעוועט, נאָר אויסגעברייטערט ווערען, דאַרף מען נישט זיין קיין ספּעציאַליסט קרימינאַליסט איינצוזעהן, אַז דער קומענדיגער דור וועט זיכער האָבען א סך ווינציגער פערברעכער, ווי מיר האָבען היינט.

אָט דאָס טאַקע איז דער הויפּט-ציל פון דער גאַנצער בעוועגונג צו עלימינירען די סיבות פון פערברעכען. איינער פון די אַקטיווסטע אָנפיהרער פון אַט דער בעוועגונג אין אַמעריקאַ, איז ד"ר שעלדאָן גליק, פּראָפעסאָר פון קרימינאַלאָגיע אינ'ם האַרוואַרד-אוניווערזיטעט. צווישען די פּלענער פאַר קאַמף געגען פערברעכען איז פערהאַן איין פּלאַן, פאַר וועלכען ער האָט בעזונדערס שטאַרק געקעמפט, דאָס איז — א נאַציאָנאַלע אָרגאַניזאַציע וואָס זאָל אָנפיהרען די אַרבייט פון פערמיידען פערברעכען און זאָל ווייזען דעם וועג פאַר אַלע בעזונדערע עפענטליכע אַגענטורען, וואָס גיבען זיך אָפּ מיט אַט דער אַרבייט. איצט האָט פּראָפעסאָר גליק דעם פּלאַן דורכגעזעצט. ס'איז געשאַפען געוואָרען אַזא מין צענטראַלע קערפּערשאַפט טאַקע אונטער זיין, פּראָפעסאָר גליק'ס פערזענליכער לייטונג.

„נעשאַנאַל קראַים פּרעווענשאַן אינסטיטוט", הייסט די נייע אָרגאַניזאַציע, וואָס האָט איהם, פּראָפעסאָר גליק'ען, געמאַכט פאַר איהר פּרעזידענט. דער אינסטיטוט וועט האָבען זיין הויפּט-אָרט אין ניו-יאָרק. ס'איז דעם אינסטיטוט נישט גרינג אָנגעקומען צו פּועלען ביי פּראָפעסאָר גליק, ער זאָל ווערען דער פּרעזידענט. פּראָפעסאָר גליק האָט דעם אַמט אָנגענומען בתנאי, אַז ער זאָל זיין פּרעזידענט נאָר ביז דער אינסטיטוט וועט האָבען איינגעשטעלט זיין גאַנצע מאַשינעריע, און די אַרבייט וועט זיין אָרגאַניזירט אַזוי, אַז אַן אַנדערע זאָל קאָנען איבערנעמען די פיהרונג. על כל פנים — דער אינסטיטוט איז געשאַפען געוואָרען אונטער פּראָפעסאָר גליק'ס לייטונג, און ער נעמט זיך טאַקע שוין צו דער אַרבייט.

די אַרבייט פון אַט דעם ניי-געשאַפענעם אינסטיטוט, לויט אַנ'עפענטליכער ערקלערונג, וואָס זיין פערוואַלטונגס-דירעקטאָר, ראָלאַנד שעלדאָן, האָט די טעג אַרויסגעגעבען, וועט זיין: „צו אַנטוויקלען און דורכפיהרען א רייע פּראָגראַמען פון אַקציע צו פערמיידען פערברעכען אין אַלע ערטער און געגענדען, וואָס האָבען נאָך נישט קיין אייגענע אַגענטורען פאַר אַט דער אַרבייט; צו דינען ווי א מין אויסטויש-צענטער פאַר אַלע מינים אינפאָרמאַציעס אין שייכות מיט דער אַרבייט צו פערמיידען פערברעכען; צו שאַפען דעם נויטיגען מעכאַניזם פאַר קאָנפערענצען, בעראַטונגען און פרייוויליגער קאָאָפּעראַציע צווישען פערשידענע אַגענטורען, וואָס פערנעמען זיך מיט דער זעלבער אַרבייט, כדי איינצושטעלען מעהר האַרמאָניע און פּלאַן-מעסיגקייט אין דער אַקציע געגען פערברעכען אין די שטעט, אין די שטעטלעך און איבער'ן גאַנצען לאַנד."

צו אַט די עטליכע הויפּט-פּונקטען פונ'ם אינסטיטוט'ס פּראָגראַם האָט דער דערמאָנטער דירעקטאָר נאָך צוגעגעבען, אַז דעם אינסטיטוט'ס אַקציע צו פערמיידען פערברעכען, וועט זיך אָנהויבען אין די ערשטע קלאַסען פון די עלעמענטאַרע פאָלקס-שולען און וועט זיך אויסברייטערן און פונאַנדערשפּרייטען וואָס ווייטער אַלץ מעהר.

פּראָפעסאָר גליק אַליין האָט געזאָגט וועגען דעם אינסטיטוט, אַז די דאָזיגע קערפּערשאַפט וועט כסדר שטעהן אויף דער וואַך און זיין תמיד גרייט זיך צוצופּאַסען מיט איהר אַרבייט צו די נויטען פון דעם מאָמענט און פון יעדען אָרט. דער אינסטיטוט וועט אויך, זאָגט פּראָפעסאָר גליק, קאָנען זיך אָפּגעבען מיט פאָרש-אַרבייט און מיט עקספּערימענטען פון פערשידענע פּראָיעקטען, האָבענדיג דערביי אין זינען די ספּעציעלע בעדינגונגען פון די בעזונדערע ערטער און וואוין-געגענדען.

אויף דעם אופן וועט דער אינסטיטוט קאָנען פערענטפערן אַזעלכע נויטען, פאַר וועלכע עס עקזיסטירען נאָך היינט קיין שום הילף-אַגענטורען און וועט העלפען שאַפען אַזעלכע אַגענטורען אומעטום, וואו זיי זענען נויטיג. דער עיקר, אָבער, פון אַלע עיקרים, ווייזט אָן פּראָפעסאָר גליק, איז — וואָס דער אינסטיטוט וועט זעהן אריינצוברענגען מעהר טאַקט אין דער אַרבייט פון פערמיידען פערברעכען, וואָס ווערט היינט אָנגעפיהרט פון אומצעהליגע אַגענטורען איבער'ן לאַנד. די צובראָקעלטע אַרבייט פון די בעזונדערע אַגענטורען קאָן ווערען פיל נוצליכער, קאָנסטרוקטיווער און ווירקזאַמער, ווען זי זאָל קאָאָרדינירט ווערען דורך א צענטראַלער קערפּערשאַפט, וואָס זאָל דינען די דאָזיגע אַגענטורען ווי אַנ'אויסטויש-צענטער, און זאָל אויך פון זיי בעדינט ווערען, פאַר'ן נוצען פון יעדער אַגענטור בעזונדער און פון אַלע אינאיינעם.

אַט דאָס איז דער ציל פון דעם איצט-געשאַפענעם „נאַציאָנאַלען אינסטיטוט פאַר פערמיידען פערברעכען". און דערצו שטרעבט ער. עס מעג נאָך צוגעגעבען ווערען, אַז פּראָפעסאָר גליק איז היינט איינער פון אַמעריקאַ'ס גרעסטע עקספּערטען אין קרימינאַלאָגיע און איז דער פערפאַסער פון א סך ערנסטע ווערק איבער דער פראַגע ווי אַזוי צו פערמיידען פערברעכען.

ל. ב. נ.

Dr. med. H. LUBICZ
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע
און געשלעכטס-קראַנקהייטען
צעגלאַנאַ 7 (פריהער 43), טעלעפאָן 141-32
שפּרעכשטונדען: 10-8, 2-12 און 8-5 אָווענט

די „קליינבירגערליכקייט" דוערט...

פונ'ם לעבען אין ראטען־פערבאנד

איבער די געמישטע הייראטען קומען פאר א סך פלאנטערס און מ'קען זיך קיין עצה נישט געבען, וואס צו טון.

עס איז שוין א לענגערע צייט זינט די „איזוועסטיא" דרוקט ארטיקלען וועגען דעם, ווי אזוי מ'זאל בעשטימען די נאציאנאליטעט פון א קינד, וואס ווערט געבוירען אין א געמישטער הייראט. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז זאכען, וואס שיינען צו זיין גאנץ גלאט אין דער טעאריע, זענען דוקא גארנישט אזוי גלאט אין דער ווירקליכקייט. און איבער דעם שוימען ארויף אזעלכע פראגען, וואס מען קען נישט לעזען אזוי גרינג.

אלס א ביישפיל ווערט אין דער „איזוועסטיא" פון 14 יולי, אנגעגעבען אזא פאל פונ'ם ווירקליכען לעבען.

דער פאטער איז א יוד און די מוטער איז אן ארמענישע. זיי לעבען צווישען זיך דוקא נישט שלעכט, אבער זינט ס'איז ביי זיי געבוירען געווארען א קינד, רייסען זיי זיך ארום צווישען זיך וועגען דעם ווי אזוי מ'זאל דאס קינד פערשרייבען.

דער פאטער וויל, אז מ'זאל דאס קינד פערשרייבען אלס א יוד. די מוטער ווידער פראטעסטירט געגען דעם. און פאדערט אויסדריקליך, אז מ'זאל דאס קינד פערשרייבען אלס אן ארמענישעס.

האט מען דעם פאר־פאלק פארגעשלאגען א פלאן צו בעשטימען די נאציאנאליטעט פונ'ם קינד לויט דער שפראך, וואס זיי רעדען צווישען זיך אין דערהיים. דאס וואלט געמיינט, אז מ'זאל דאס קינד פערשרייבען אלס א רוסישעס. די עלטערן האבען אבער דאס בשום אופן נישט געוואלט.

שרייבט מען איצט ארטיקלען וועגען דעם, און מ'זוכט א וועג ווי אזוי צו האנדלען אין אזא פאל פון א געמישטער הייראט און איינער האט פארגעשלאגען, אז דאס בעסטע וואלט געווען, מ'זאל די גאנצע פראגע וועגען דעם ווי אזוי זי' צו פער־שרייבען, איבערלאזען צום קינד אליין. דאס הייסט, ווען דאס קינד איז נאך קליין, זאל מען עס גלאט פערשרייבען, נישט אנגעבענדיג קיין נאציאנאליטעט און ווען ס'וועט אויסוואקסען און ווערען גרויס, וועט עס דאן אליין אויסקלויבען פאר זיך א נאציאנאליטעט.

זיי האבען אלע דריי בעשלאסען צו בעגעהן זעלבסט מארד.

עס האט זיך אבער גראד געמאכט אזוי, אז מיט א פאר שעה שפעטער איז אימיצער אריינגעקומען צו זיי אין צימער. עס איז באלד געווארען א טומעל, און מ'האט די דריי יונגע מיידלעך אפ־געראטעוועט און זיי אוועקגעפיהרט אין א שפיטאל. איידער מ'האט זיי אין שפיטאל אוועקגעפיהרט, האט איינע פון זיי געכאפט דעם בריף, וואס איז געלעגען אויפ'ן טיש, און האט איהם צוריסען אויף שטיק־שטיקלעך

דאס האט די גאנצע געשיכטע געמאכט נאך מעהר געהיימניספול און ס'איז אונמעגליך געווען אויסצוגעפינען, וואס ס'האט די דריי יונגע מיידלעך, מיטגלידער פון דער קאמוניסטישער ארגאניזאציע, געטריבען צו בעשליסען, אז זיי זאלען אלע דריי בעגעהן זעלבסטמארד.

ווען מ'האט זיך וועגען דעם דערוואוסט, אין ארטיגען פארטיי־קאמיטעט, איז געבליבען, אז מ'זאל בעסער מאכען א שווייג און נישט מעלדען וועגען דעם אין די צייטונגען אפילו א וואָרט. און דער פראקוראר האט אוי־ א' גענומען א מאדנע שטעלונג אנשטאט צו מאכען אן אונטערזוכונג און אויסגע־פינען דעם גאנצען אמת, האט ער פארגעשלאגען אז מ'זאל אלע דריי מיידלעך אנקלאגען אין גערויכט.

ארום־און־ארום איז די גאנצע געשיכטע געווען איינגעהילט אין א געהיימניש און ס'איז שווער געווען צו דערגעהן, וואס ס'איז דא ווירקליך פארגעקומען. אבער דערוואוסט דעם אמת האט מען זיך ערשט איצט פון אן ארטיקעל, וואס דער שרייבער מיכאיל קאלצאוו האט אנגעשריבען וועגען דעם אין דער „פראוודא" פונ'ם 18 יולי.

קאלצאוו האט וועגען דעם געמאכט א ספעציעלע אונטערזוכונג און ער האט אויסגעפינען, אז אינ'ם טעכניקום האט מען די דריי מיידלעך שרעקליך פער־פאלגט פשוט דערפאר, וואס זיי האבען ארויסגעוויזען כאראקטער און האבען נישט געהאלטען פון דעם כלל, אז מ'דארף חנפ'ענען די, וואס האבען די מאכט און די דעה.

אין לערנען האבען זיי זיך אויסגעצייכענט מעהר פון אלע אנדערע סטודענטקעס, זיי האבען ליב געהאט צו לייענען א סך און זיי האבען אויך ליב געהאט זיך אנצוטון שעהן.

זיי האבען קיינמאל נישט ערלויבט קיין לעהרער אדער שול־בעאמטען זיך צו בעציהען צו זיי ווי אונטערטאנען, און איבער דעם האט דער פער־וואלטער פון טעכניקום זיי פיינט געהאט און וואו ער האט נאר געהאט א געלעגענהייט, האט ער זיך צו זיי געטשעפעט.

עס איז ביי איהם געווען רעכט זיי צו בעליידיגען אין קלאס, פאר אלעמען אין די אויגען; ער האט אפט געזאגט, אז זיי זענען „קליינבירגערליכע טעכטער" און ס'פאסט זיך פאר זיי גאר נישט צו זיין בירגערינס פונ'ם סאוויעטען־פערבאנד.

ביי יעדער געלעגענהייט איז ער זיי דערגאנגען די יאהרען און האט זיי אנגעטון אלערליי נגישות און צרות; ער האט זיי געצוואונגען צו טון שווארצע ארבייט, ער האט זיי געצוואונגען צו גרובען גריי־בער, האקען האלץ און אפרוימען דאס מיסט. די שווערסטע ארבייטען, וואס האבען מיט זיי גאר קיין שייכות נישט, האט ער אויף זיי ארויפגעווארפען און ס'איז איהם גאר קיינמאל נישט נמאס געווא־רען זיך צו נוקם זיין אין זיי.

אויף דעם גרונד האבען שוין אלע סטודענטקעס פונ'ם טעכניקום געמאכט די דריי מיידלעך אלס א מין ציל־ברעט צו שיסען פיילען; אויף יעדען שריט און טריט האבען זיי פון די דריי מיידלעך חוזק געמאכט און זיי אליין געריידט אין דער גאל אריין און ווייל די דריי יונגע סטודענטקעס זענען געווען זעהר עמפינדליך ווייל זיי זענען אין דער נאטור געווען זעהר עדעל, האבען זיי דאס נישט געקענט ארינטערשלינגען און ס'איז ביי זיי אויסגעקומען, אז קיין אנדער וועג ווי נאר בעגעהן זעלבסטמארד, האבען זיי נישט פאר זיך.

און זיי האבען דאס געפרובט, אבער עס האט זיך זיי נישט איינגעגעבען.

דער שרייבער פון דעם ארטיקעל אין דער „פראוודא" קען נישט פערשטעהן, פארוואס דער...

אן־אונטערזוכונג וועגען דריי יונגע קאמסא־מאלקעס, וואס האבען געפרובט בעגעהן זעלבסטמארד אלע דריי אינאיינעם

געשעהן איז דאס אינ'ם שטעטעל באלאקאווא, סאראטאווער געגענד. דריי אכצעהן־יאהריגע מייד־לעך, שורא טאלסטאווא, סימא גוסיעווא און קסעניא פאפאווא, סטודענטקעס פון א טעכניקום, האבען געפרובט בעגעהן זעלבסטמארד אינאיינעם, אבער דאס האט זיך זיי נישט איינגעגעבען, ווייל מ'האט זיי אפגעראטעוועט בעצייטענס.

דער אופן, ווי אזוי די דריי יונגע מיידלעך, מיטגלידער פון דער קאמוניסטישער יוגענד־ארגא־ניזאציע האבען געפרובט מאכען א סוף צו זייער לעבען, איז נישט קיין געוועהנליכער. זיי האבען שטילערהייד ערגעץ בעקומען גיפט, און דאס איז זיי נישט אנגעקומען לייכט, ווייל זיי האבען זיך די גאנצע צייט געדארפט היטען. עס האט ביי זיי לאנג געדויערט, ביז זיי האבען דעם גיפט אנגע־זאמעלט ביסלעכווייז, און אין אן אוונט, ווען מען האט אין טעכניקום געגעבען א טעאטער־פארשטעלונג זענען אלע דריי מיידלעך אוועק אהיים פריהער און האבען זיך גענומען גרייטען צום טויט.

די ווענד פון דעם צימערל, וואו זיי האבען אלע דריי געוואוינט, האבען זיי אפגעפארבט ווייס און נאכדעם האבען זיי זיך אנגעטון אין די שענסטע קליי־דער, וואס זיי האבען געהאט, זיך אויסגעצויגען אויף די בעטלער און איינגענומען גיפט.

איידער זיי האבען איינגענומען דעם גיפט, האבען זיי אנגעשריבען א גרויסען בריף, אין וועל־כען זיי האבען אנגעגעבען די סיבות, פארוואס

אביסעלע קיביץ

(הומאר פון טאג)

פרוי: — די טעפלעך זענען זעהר שעהן, וועלן זיך נישט שפאלטען?

סוחר: — ביים קאכען זיכער נישט, דאס קען איך גאראנטירען. ביים צעוווארפען זיך מיט אייער — דאס זעהט איהר, קען איך אייך נישט גאראנטירען.

* * *

יונגע פרוי: — מיין ליבער מאן, איך האב פאר אן איבערראשונג, פון אונז צוויי וועט ווערען דריי...

מאן: — טאקע, מיין ליבע ווייבעלע? ס'זאל מיט גליק!

פרוי: — יא מיין מאן. איך האב היינט ערהאלטען בריף פון דער מאמען אז זי גט זיך מיט דעם מאמען זי קומט וואוינען מיט אונז.

* * *

חייקעל: — איז דאס אמת, אז דיין ווייב איז געפעהרליך קראנק?

מייקעל: — קראנק איז זי יא, אבער געפעהרליך נישט. געפעהרליך איז זי דאן, ווען זי איז געזונד.

* * *

ערשטע פרוי: — ביי מיין מאן איז תמיד שמחת תורה — נאר ער טרינקט.

צווייטע פרוי: — און ביי מיין מאן איז חנוכה — נאר ער שפילט אין קארטען.

* * *

עני: — מיין מאן האט מעהר שוין נישט מיט פרעמדע ווייבער ער איז געווארען א בעל תשובה.

פעני: — ווי אזוי ווייסטו דאס?

עני: — יא. ער ברענגט מיר מעהר נישט קיין זעגטען ווען ער קומט אהיים שפעט ביינאכט.

* * *

ברוך: — איך עס אלע טאג צימעס.

זרח: — ווי אזוי קומט דאס?

ברוך: — מיין ווייב מאכט פון יעדער קלייניקייט א גאנצען צימעס.

צענטראלער קאמיטעט פון דער קאמוניסטישער יוגענד־ארגאניזאציע האט דאס פערשוויגען. דערציילט ער, אז ווען ער האט וועגען דעם גערעדט מיט'ן „פארטארג" (פארטיי־ארגאניזאציע) פונ'ם טעכניקום, האט איהם יענער געזאגט:

„דער פעריאד פון סאציאליסטישען או... פאדערט קרבנות. און אזעלכע קרבנות זענען ווען די דריי מיידלעך — טאלסטאווא, גוסיעווא און פאפאווא".

דאס לעבען אין ארץ־ישראל

ידיעות פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור

געפרובט אונטערצינדען א צוג אין א"י.

ירושלים. (יט"א). אין איינעם פון די וואגאנען פון צוג, וואס קורסירט צווישען ראס־על־עין און חיפה, האבען אראבישע טעראריסטען אריינגעווארפען א שמאטע איינגעטונקט אין נאפט. ווען דער צוג איז צוגעקומען צו דער סטאציע זכרון־יעקב האט מען בעמערקט, ווי פון איינעם פון די וואגאנען געהט א רויך, די לאקאמאטיוו־פיהרער און די זעלנער, וועלכע פאהרען איצט מיט אין די צוגען, האבען גלייך איינגעלאשען דאס פייער, לויט דער מיינונג פון די באהן - ארבייטער איז דער אטענטאט א־דורכגעפיהרט געווארען פון „געניטע" הענט און ווען מען וואלט זיך נישט געכאפט, וואלט געקענט געשעהן א גרויס אומגליק.

דערקענט א באמבען - ווארפער.

ירושלים. (יט"א). דער אראבישער קריסט זשארזש שאמאלי וועלכער האט מיט העכער א חודש צוריק געווארפען א באמבע אויף דריי יודישע ארבייטער פון דעם רע־גירונגס דעפארטאמענט פאר עפענטליכע ארבייטען אין ירושלים און זיי פערוואונדעט, פון וועלכע איינער ליגט נאך עד־היום אין שפיטאל, איז בעת דער קאנפראנטאציע צווישען איהם און די דריי יודישע ארבייטער גלייך פון זיי דערקענט געווארען אלס דער זעלבער וועלכער האט אויף זיי געווארפען די באמבע. די קאנפראנטאציע צווי־שען איהם מיטן דריטען ארבייטער, איז נאכדעם פארגע־קומען אין הדסה - שפיטאל אין בעגענווארט פון א ברי־טישען ריכטער.

מיס ניוטאן קלערט אויף...

ירושלים. (יט"א). איינציגע בריטישע בעאמטע הא־בען בעקומען פון לאנדאן א צירקולאר אונטערגעשריבען פון דער בעוואוסטער מיס ניוטאן, אין וועלכען זי קלערט פאר זיי אויף די בעדייטונג פון דעם אראבישען שטרייק און בעט, אז מען זאל זיך צו איהם בעציהען סימפאטיש.

מיס ניוטאן, וועלכע האט פיל יאהרען געוואוינט אין א"י, איז בעקאנט אלס א פריינד פון די אראבער און א געגנערין פון ציוניזם.

פאליטישע קראנקהייט.

יפו. (יט"א). לויט ווי „פעלעסטין" איז מודיע, איז דער בירגערמייסטער פון יפו קראנק און די דאקטוירים האבען איהם געראטען צו מאכען א פלוט - טראנספוזיציע און אוועקצופאהרען פון יפו. ווייל די דארטיגע פייכטע לופט שאדט איהם.

ווי מען גיט אבער איבער איז די גאנצע קרענק נישט מעהר ווי א תירוץ, כדי צו דערווייטערען זיך פון ליבען לעבען ביי די איצטיגע שווערע צייטען.

ערשטער העברעאישער קלאנגפילם

ירושלים. (יט"א). די געזעלשאפט מ. ס. ... איניציאטארען פון דער קלאנג פילם פראדוקציע, ... דאלט פיים פערענדיגען דעם ערשטען העברעאישען פילם א.נ. „גבורי הגלים" (די העלדען פון די ... ליעס"). דער פילם וועט געוויזען ווערען אין אלע ... קינאס און עס זענען שוין אויך פאראן אויסלענדי... שטעלונגען אויף איהם.

די האנדלונג פון דעם פילם קומט פאר אין און ... דעם ים פון תל־אביב, וואו עס שפילט זיך אפ ... מיט א קנאה צווישען דעם רעמער, וואס ראטעוועט ... מענשען, וואס האלטען זיך ביים טרינקען און ... הורגעט. דער פילם ווייזט צום ערשטען מאל ... שע אריפנאהמען וואס זענען געמאכט געווארען ... וואסער דורכן בעוואוסטען אפעראטאר י. לאני ... נישער רושיסער איז דער בעוואוסטער פילם - ... מאקס מאקא פון בערלין.

אין רשות פון דער אויסארבייטונג פון דעם ... פילם האבען זיך געשטעלט די תל־אביבער שטאט ... טונג, מגן־דוד אדום, די תל־אביבער ... שטאטישע רעטער פיים ברעג פון תל־אביב.

דער דאזיגער פילם איז אן'אנהויב פון א ... רינגסטלערשיען, מוזיקאלישען פילם א.נ. „תל־אביב... די סימפאניע פון א יודישער שטאט. אין ... שפילט די קויפט־ראל א וועלט בעריהמטער ... פידלער.

דעם מופטים ברודערן - זוחן אין ... טראציאנס לאגער.

ירושלים (יט"א). איבראהים ראדוויש, ... דער ירושלימער שטאט- פערוואלטונג, ברודער ... דעם גרויס־מופטי איז פערשיקט געווארען אין ... צענטראציע לאגער אין סאראפאנד.

אפגעשטעלט אן־אראבישע צייטונג.

ירושלים. (יט"א.) די אראבישע צייטונג ... על שארק" וואס ערשיינט אין יפו איז געשלאס... רען אויף דריי וואכען.

Dr. REICHER
פאלודביאווא 28. טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער · שוועכע · בעהאנדלונג
סעקסועלע פעראטונגען פון פסיכא · אנאליז
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אווענד.
זונטאג און חגאים פון 9—12.

Zalcwasser
כירורג
ZIEGIELNIANA 19, tel. 125-27
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 2—1 מיטאג און פון 4—6.30

...r. Rożaner
צוריקגעקעהרט

אזעלכע זענען איך פארהאי

א טשיקאווער גאסט אויף מאנפארנאס

געגאנגען צופוס פון מינכען קיין ירושלים מיט א צלם פון 33 פונט אויפ'ן רוקען

דער „פארי־מידי" דערצעהלט פאלגענדע טשי־קאווע געשיכטע:

אויף דער טעראסע פון א קאפע אויף בולווער מאנפארנאס האט די טעג צוגעצויגען אלעמענס אויפמערקזאמקייט אן'אלטער מאן מיט א לאנגער בארד און מיט א דרייסיג רעליגיעזע מעדאלען אויף דער ברוסט.

אויף דער פראגע, וואס ער טוט דא, האט דער מאדנער פערשוין געענטפערט, אז ער ברענגט די בעגריסונג: פון קריסטוס צו די פראנצויזן.

ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען, איז דער אל־טער מאן א פויער פון בייערן און הייסט יאהאן באפטיסט מיולער. מיט 3 יאהר צוריק האט ער גע־טון א נדר עולה צו זיין צופוס קיין ארץ ישראל, כדי צו בעזוכען די הייליגע ערטער, אבער נישט אליין, נאר מיט א גרויסען הילצערנעם צלם פון 33 פונט, לויט דער צאהל יאהרען, וואס קריסטוס האט געלעבט.

דער זעכציג יעהריגער בייערישער פויער האט זיך געלאזט אין וועג מיט'ן גרויסען צלם אויפ'ן אקסעל אין יאהר 1933.

פערלאזענדיג דייטשלאנד, האבען צוויי היטלער־ריסטען געוואלט ביי איהם אפנעהמען דעם צלם, ערקלערענדיג איהם פאר א משוגענעם, אבער ער האט דעם צלם אפגעראטעוועט, כאטש „זיי" האבען מסתמא געהאלטען, אז זיין צלם איז א קאנ־קורענץ פאר'ן האקענקרייץ...

דער אלטער פויער האט דורכגעשניטען צופוס עסטרייך, איטאליען, רוים, וואו דער פויבסט האט איהם געגעבען זיין ברכה, יוגאסלאוויען, בולגא־ריען, גריכענלאנד, ביז ער איז אנגעקומען אין חיפה.

דארט האבען איהם שיעור א גרופע יונגע אראבער נישט דערהרגעט, ווען זיי האבען דערזעהן דעם גרויסען צלם, וואס ער שלעפט, אבער צום גליק איז אנגעפאהרען אן'אויטא און די אראבער זענען זיך צולאפען.

ענדליך האט ער דערגרייכט זיין ציל. אויפ'ן הר תבור האט ער איינגעפלאנצט דעם צלם. דער ירושלימ'ער ביסקופ האט איהם געגעבען, אלס א מתנה, א גאלדענעם צלם.

דער גלוביגער פויער האט געמאכט אן'אנ־דער צלם, א לייכטערן, און איז פון ארץ־ישראל אוועק צופוס קיין צפון־אפריקא, דורך עגיפטען, אלזשיר, מאראקא, שפאניען, וואו מ'האט גע־וואלט פערברענען דעם צלם און איז אנגעקומען קיין פאר לא מעניאל, דער פראפאגאנדע־צענטער צו פערשפרייטען די מיסטיק פון קריסטוס.

דריי יאהר וואנדערט ער שוין אזוי. ער איז ארויס מיט 57 פעניג אין טאש און קעהרט זיך אויס אהיים מיט א קאפיטאל פון... 60 פראנק.

— זוי איהר זעהט, זאגט דער גלוביגער יאה־האן מיולער, גאט גיט צוריק אפ פינף מאל אזוי פיל...

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציעל־ארצט פאר הויט.־געשלעכטס קראנקהייטען און מענער־שוועכע
האט זיך איבערגעצויגען און נעמט אן
פיעטריקאווער 161 טעל. 245-21
פון 11 פריה ביז 3 ביטאג און פון 7 ביז 9 אווענד
זונטאג פון 8—1 ביטאג.
פאר פרויען א בעזונדער ווארטע־זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצא־פרייזען

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג, 20 ב' אלול תרצו

אויגוסט

זון-אונטערגאנג 6.44

זון-אויפגאנג 4.50

די שווידערליכע טראגעדיע אין ווישניאווא-גורער וואלד

פרטים וועגען דעם ווי אזוי פנחס זעלמאן האט דערשאסען די סטודענטקע מרים פישמאן

די שווידערליכע בלוטיגע טראגעדיע אין קראשעווער וואלד וועגען וועלכער מיר האבען גע-ברענגט נעכטען, האט אין אלע קרייזען פון דער יודישער בעפעלקערונג געמאכט א דערדריקענ-דען איינדרוק נישט נאר אין ווישניאווא גורא און אין קראשעוו, נאר אויך אין לאדז, האט די ידיעה געמאכט אנ׳אונגעהויערען רושם. מיר ברענגען איצט ווייטערדיגע פרטים פון דעם שווידערליכען מארד און זעלבסטמארד.

די מהומה אין וואלד

אויף דעם אפהילך פון די רעוואלווער- שאסען איז, אין וואלד געווארען אנ׳אומבעשרייבליכע מהומה. פרויען האבען אין וואלד איבערגעלא-זען די ליעזשאקעס און האמאקעס און גענומען לויפען נישט ווייסענדיג וואוהין. דינסטען זענען געלאפען מיט קינדער - וועגעלעך. אין משך פון עטליכע מינוט האבען זיך פערשפרייט פערשי-דענע קלאנגען. איינער האט געזאגט : מ׳האט געשאסען א טאטע מיט א קינד. איז דער קלאנג געגאנגען פון מויל צו מויל ביז ס׳איז געקומען קיין קראשעוו און ווישניאווא. האבען מאמעס גענומען לויפען אין וואלד אריין מיט געוואלדען:

— אוי, מיין קינד !... ווער ווייסט !..

די פערצווייפעלטע מוטערס זענען געלאפען און געריסען זיך די האר פון די קעפ. ערשט, אז מ׳האט זיך דערוואוסט וואס ס׳איז געשעהען האבען זיך די פרויען בערוהיגט.

א צווייטער קלאנג האט זיך פערשפרייט, אז א מאן האט דערשאסען זיין פרוי. דאן ווידער האט מען דערצעהלט, אז דער מערדער און זעלבסטמערדער איז א טאטע פון דערוואקסענע קינדער. און אנדערע מעשיות.

א שרעקליך בילד

פון אלע זייטען וואלד האבען גענומען לוי-פען מענשען. פאר די אויגען האט זיך פארגע-שטעלט א שווידערליך בילד. א ווילד פון וועל-כען ס׳בלוט אין די אדערן איז געגליווערט גע-ווארען. צווישען די בוימער איז געלעגען אויס-געצויגען א שעהנע יונגע בלאנדינקע. די גאל-דענע האר צעפלאשעט. אין דער האנד האט זי געהאלטען א בוך און די צווייטע האנד אויפן הארץ. צוואנציג שריט ווייטער — דער מער-דער און זעלבסטמערדער אין א טייך בלוט. נעבען איהם א פאנטאפעל. וואס די אומגליקלי-כע האט איבערגעלאזט. מ׳איז זיך משער, אז זי האט פארגעפיהלט אנ׳אומגליק, האט זי גע-וואלט אנטלויפען, האט זי זיך פערטשעפעט אין גראז און האט געלאזט שטעקען א פאנטאפעל נעבען איהם. אבער דאס בוך האט זי פון דער האנד נישט ארויסגעלאזט.

באלד האט מען זיך דערוואוסט ביי די פיש-מאנס אין שטוב אז מיט מאניושאן האט פאסירט אנ׳אומגליק, די ערשטע איז געקומען צולויפען א שוועסטער, זעהענדיג ליגען די שוועסטער אויף דער ערד, האט זי אויסגעשריען :

מיין גאט, מאניושא!

סזענען זיך צוזאמענגעלאפען די שכנים, קרובים, די ערמארדעטעס חברים און חברטעס. די יללות זענען געגאנגען אונטערן הימעל. מ׳-האט זי גענומען מינטערן, רייסען, גיסען וואסער און ווען דער דאקטאר האט ערקלערט : נישטא קיין הילף ! האבען זיך די נאהענסטע געריסען פאר די האר :

מאניושא איז טויט

דערוויל האט דער דאקטאר אונטערזוכט דעם מערדער און זעלבסטמערדער פנחס זעלמאן פון קאפ האט געגאסען שטיקער פערזעצט בלוט אויך דא האט דער דאקטאר ערקלערט : נישטא קיין הילף. א ליאדע מינוט. און אזוי איז געוועןן : א שעה האט ער זיך געמאטערט ביז ער איז אין שרעקליכע יסורים אפגעשטאר-בען.

דער אומגליקליכער פאטער

א גאנצען טאג זענען ביידע מתים געלעגען אין וואלד צוגעדעקט. טויזענדער מענשען זענען געווען פערזאמעלט און ארומגערעדט די שרעקלי-כע טראגעדיע. הארצרייסענד איז געווען ווען דער פאטער פון דער טראגיש אומגעקומענער איז פארנאכט געקומען פון דער שטאט און אין דער בעגלייטונג פון צוויי יונגעליט געקו-מען דעם לעצטען מאל א קוק טון אויף זיין גע-ליבטער טאכטער. ווען מ׳האט אפגעדעקט דאס פנים, האט דער אומגליקליכער פאטער איינגע-ביסן די ליפען ביז בלוט. צוקוקענדיג זיך צו דעם צער פון פאטער, האט דער גאנצער עולם אויסגע-בראכען אין א געוויין.

צוויי מיטות אין וואלד

דער קראשעווער וואלד וואו ס׳איז אייביג לוס טיג פרעהליך, איז פלוצים איינגעהילט געווא-רען אין טרויער. א שרעקליך בילד. איז געוועןן, ווען פארנאכט האבען זיך צווישען די געדיכטע בוימער אדורכגעצויגען צוויי מיטות פון „חסד של אמת׳ בעדעקט מיט שווארצע מכסות. בע-גלייט פון טויזענדער מענשען. ווי נאר דער טרוי-ער-צוג איז ארוים איז דער וואלד מאמענטאל ליידיג געווארען. יעדער איז אהיים מיט א פער-קלעמט הארץ פון די בילדער וואס מ׳האט זיך צוגעזעהען.

טרויער אין ווישניאווא-גורא

דעם אוונט נאך דער בלוטיגער טראגעדיע איז ווישניאווע גורא געווען ווי אויסגעשטאר-בען. די צוקערניעס און אלע פערוויילונגס פלע-צער זענען געווען פוסט מיט אמאל איז פער-שוואונדען געווארען די פרייליכקייט, יעדער איז ארומגעגאנגען מיט א וואונד אין הארצען, אזוי ווי דאס אומגליק וואלט איהם געטראפען.

לאנג, לאנג, וועלען די לעטניקעס פון קרא-שעוו און ווישניאווא גורא געדענקען די שווי-דערליכע טראגעדיע, וואס האט זיך אפגע-שפילט אין קראשעווער וואלד. —ק.

די לויה אין לאדז

ביידער טויטע קערפערס זענען געברענגט געווארען דורך חסד של אמת אין טהרה - הויז אויפן לאדזער בית-עולם.

דריי א זייגער איז פארגעקומען די לויה פון פנחס זעלמאן, צו דער לויה איז געקומען א גרו-פע חברים און זיין פאמיליע. ער האט בעקומען א קרקע אין דער אלעי פון זעלבסטמערדער.

צו דער לויה פון מרים פישמאן איז געקומען אנ׳אונגעהויער גרויסער עולם. וועלכער איז גע קומען אפגעבען דער ערמארדעטער דעם לעצ-טען כבוד איהרע חברים און חברטעס האבען איהר געברענגט פיל בלומען. אויפן בית-עולם האבען זיך אפגעשפילט הארצרייסענדע סצע-נעס, די מוטער פון דער ערמארדעטער איז ערנסט קראנק געווארען.

די לויה האט זיך פערענדיגט ארום פינף א זייגער נאכמיטאג.

—※—

א רעקארד-צאהל וועהלער

האבען נאכקאנטראלירט צי זיי זענען אריינגעטראגען אין די וואהל-רשימות

דער ערשטער פעריאד פון די וואהלען צום שטאט - ראט האט זיך שוין פערענדיגט. עהער-נעכטען האט זיך געענדיגט דער טערמין פון נאכקאנטראלירען דאס וואהל-רעכט. ביי די איצטיגע וואהלען צום שטאט - ראט זע-נען געקומען נאכקאנטראלירען צי זיי זענען א-ריינגעטראגען געווארען אין די וואהל - רשי-מות אנ׳ערך 85 טויזענד וועהלער, דאס איז א רעקארד צאהל. וועלכע איז נאך ביי קיין שום וואהלען נישט פערצייכענט געווארען. דאס בע-ווייזט אז די פרעקווענץ צו די היינטיגע שטאט-ראט וואהלען וועט זיין א גרויסע.

קיין שום קאנדידאטען - ליסטעס אין קיין שום קרייז איז נאך נישט אריינגעטראגען גע-ווארען הגם אלע ריכטונגען און פארטייען הא-בען שוין צוגעגרייט די געהעריגע צאהל אונטער שריפטען אויף אריינצוטראגען קאנדידאטען-ליסטעס אין אלע וואהל - קרייזען. דער לעצטער טערמין אויף אריינצוטראגען קאנדידאטען - ליס טעס איז דעם 3 סעפטעמבער 8 א זייגער אין אוונט

—※—

דער עקספארט אין חודש יולי

איז געווארען אויף 271.000 זל.

אג) אויפ׳ן יסוד פון ציפערען פון פוי-לישען מלוכה - אינסטיטוט איז אין משך פון ד״טע ביז׳ן 31 יולי עקספארטירט געווארען טעק-סטיל-סחורות פון לאדזער טעקסטיל-ק״יי, 253,054 קילא אין יוערט פון 1,768,836 זל. אין פערגלייך מיט׳ן חודש יוני איז דער עקספארט געפאלען אויף 23,756 קילא אין יוערט פון 271,630 זל.

וואס שייך די עקספארט לענדער וואו אהין דער עקספארט איז געגאנגען איז אויפ׳ן ערשטען ארט געשטאנען ענגלאנד מיט 85,331 קילא אין יוערט פון 473,546 זל. אויפ׳ן צווייטען ארט האלאנד מיט 22,933 קילא אין יוערט פון 7000,702 זל. אויפ׳ן דריטען ארט פראנצויזיש-מאראקא מיט 14,708 קילא אין יוערט פון 135,423 זל. אויפ׳ן פירטען — גריכענלאנד מיט 12,364 קילא אין יוערט פון 118,154 זל. און אויפ׳ן פינפטען — פעראייניגטע שטאטען מיט 8,155 קילא אין יוערט פון 11,206 זל.

א גאנץ דארף אוועק מיט׳ן פייער

אלע הייזער מיט דער שולע פערברענט

(א) אין דארף מיעטשישין, הינטער לאדז, האט אויסגעבראכען א גרויסע שרפה. אלע הייזער פון דארף צוזאמען מיט דער שולע זענען אוועק מיט׳ן רויך. דער היזק בעטרעפט 60 טויזענט זל.

Dr. med.

Sadokierski

כירורג פון ציינער און יאסלעס

Piotrkowska 164 tel 114-20.

צוריקגעקעהרט.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" דיר. דוד צעלמייסטער.

היינט, דאנערשטאג, 9.15 אוו. פאזיטיוו צום לעצטען מאל

פסח׳קע בורשטיין

מיט׳ן אנטייל פון באדיא קארעני און יעקב פישער

אין דער שטארקסטער אפערעטע

א חתונה אין שטעטל

פרייזען רעדוצירט פון 54 גר. ביז 2 זל.

מיט א געקליבענעם אנסאמבל. דיר. דוד ביינעלמאן

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

3 טעג מיט א קויל אין דער ברוסט — און גארנישט...

אטא דאס איז א כח פון א שיקסע...

(א) אויף זאקאנטנא גאס האבען אומבע-קאנטע געשאסען אויף דער דינסט ווערא ניקא גאנ גאראווסקא, פון פעטריק. 122. דער דאקטאר פון דער פאגאטאוויע האט פעסטגעשטעלט, אז די קויל געפונט זיך נעבען הארץ. אין א האטונגסלאזען צושטאנד איז זי אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאר. מיט דער קויל איז זי ארומגעגאנגען דריי טעג, ערשט נעכטען, אז זי האט געפיהלט, אז זי האלט שמאל, האט זי זיך געווענדעט צום דאקטאר, ער זאל איהר עפעס „פערשרייבען"...

קיין ארץ-ישראל

גרופענווייז און אינדיווידועל.

ביליגע פרייזען. גוטע בעדינגונגען. פינקטליכע בעהאנדלונג.

אויספלוג קיין

יוגאסלאוויען און אונגארן

אויסלענדישע הנחה-און קורציי-פעסער.

פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט"

אויספלוגען און רייזעס קיין רוסלאנד.

ברענגען קרובים פון רוסלאנד קיין פוילען

אינפארמאציעס ערטיילט

דאס יודישע רייזע-ביורא

Union Lloyd

Piotrkowska 42, tel. 107-87.

פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט"

נעמט אן דאס איבערשיקען

פעקלעך קיין ז. ס. ר. ר.

וואס עלטערן דארפען וויסען

פארן אנהויב פון נייעם שול-יאהר

די פאמיליעס, וועלכע האבען זיך איבערגע-צויגען בשעת די זומער-פעריען אין אנדערע וואוי-נונגען דארפען זיי די קינדער איבערשרייבען אין אנדערע שולען. ווענען דעם דארפען די עלטערן מעלדען דער שול-קאמיסיע אויף פיראמאוויטשא 10 דאס זעלבע דארפען טון די עלטערן, וועלכע הא-בען נאך ביז יעצט נישט געקריגען די מעלדונג צו וועלכער שולע זייערע קינדער זענען צוגע-טיילט געווארען.

פאר עובר זיין אויף דער פליכט וועלען די נאכלעסיגע עלטערן צוגעצויגען ווערען צו פער-אנטווארטליכקייט.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

פון 28-טען ד. ח. אן, וועט אויף פיעטרי-קאווער 165 אמטירען די פאבאר-קאמיסיע. ס׳דארפען זיך צושטעלען דער יאהרגאנג 1915, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14. פאליציי-קאמיסאריאטען, וועלכע האבען דער-האלטען אויפפאדערונגען פון דער סטאראסטווע.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1918

פון 1-טען ביזן 30 סעפטעמבער קומט פאר אין לאקאל פון דער מיליטער-אפטיילונג אויף פיעט ריקאווער 165 די רעגיסטראציע פון די יונגע-ליים, וועלכע זענען געבוירען אין יאהר 1918.

ארבייטס-אינספעקטאר וועט לוסטרירען די רושטאוואניעס

(א) אין שייכות דערמיט, וואס די לעצטע צייט פאסירען קאטאסטראפעס ביים בויען הייזער צוליב די נישט-זיכערע רושטאוואניעס, האט א דעלעגאציע פון בוי-ארבייטער אינטערווענירט ביים ארבייטס-אינספעקטאר, אדורכצופיהרען א לוסטראציע אויף די בויען.

דער אינספעקטאר האט פערשפראכען, אז נאך דעם חודש וועט אדורכגעפיהרט ווערען אן אלגעמיינע לוסטראציע פון רושטאוואניעס.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט בייניאכט דיזשורירען: ס. קאן (פלאץ קאשטשעלני 8), א. כארטמוזא (פאמארסקא 12), ו. וואגנער (פעטריקאווער 67), י. זאיאנטשקיעוויטש (זשעראמסקיעגא 37), ז. גארטשעצקי (פושעיאזד 59), מ. עפשטיי: (פעטריקאווער 225), ז. שימאל-סקי (פושענדזאלגיאנא 75).

אויפגעשניטען די אדערן פון די הענד

ווייל ער האט געליטען נויט

(א) אויפ׳ן פעלד אויף לימאנאווסקיעגא-גאס איז דער 35-יעהריגער הוגא פאנטא, פון טארגא-ווא 9 בעגאנגען זעלבסטמארד דורך אויפשניידען די אדערן פון די הענד. די סיבה פון דעם פער-צווייפעלטען שריט איז — נויט.

דאָס אָפּשטעלן די רויה-שטאָף קרעדיטען

פּאַראַליזירט די טעקסטיל-פּראָדוקציע אין לאָדז

(אַג) די לאַגע אויפן לאָדזער רויה-שטאָף-מאַרק איז אין משך פון דער לעצטער וואָך נישט געענדערט געוואָרען צום גוטען. די בעציהונגען אויפן מאַרק קאָמפּליצירען זיך ווייטער.

די הויפּט-סיבה פון די שוועריגקייטען איז דאָס, וואָס עס איז כמעט אינגאַנצען אָפּגעשטאַרבען דער קרעדיט-אומזאַץ, ד. ה. טראַנזאַקציעס אויף וועקסלען און אָפּענער רעכנונג. עס איז כדאי אָנצעווייזען אויפן פאַקט, אז די אַבליגע האָט זיך ביי די רויה-שטאָף הענדלער זייט דעם איינפיהרען די דעוויזען בעגרעניצונגען, אין פערגלייך צום חודש אַפּריל פערקלענער כמעט 75 פּראָצ., וואָס איז אַנאַלאָגיש מיט דער זעלבער פערהעלטניסמעסיגער פערקלענערונג פון די טראַנזאַקציעס.

אונאָפּהענגיג פון די קרעדיט - שוועריגקייטען קאָמפּליצירט נאָך די לאַגע אויפן מאַרק די שטאַרקע טענדענץ אויף די פּרייזען. ווי בעוואוסט פערקויפען די הענדלער הויפּטזעכליך אינדישען וואָנוועל, אויף וועלכען עס הערשט איצט אַ פעסטע טענדענץ.

אַ ווייטערדיגע שוועריגקייט איז, וואָס די לאָדזער אימפּאָרטערען קענען איצט נישט קויפען קיין אינדישען באַנוועל מיט אַ באַלדיגער ליפערונג. די אַגענטען פון די אויסלענדישע הייזער האָבען שוין אויספערקויפט די אַלטע זאַפּאַסען באַנוועל, זיי דיספּאָנירען איצט נאָר מיט רויה-שטאָפען פון נייעם שניט. דער טראַנספּאָרט קיין לאָדז מוז געדויערן איינינע וואָכען און צוזאַמען מיט דער ערלעדיגונג פון אַלע דעוויזען פאָרשריפטען איז עס אַ מעשה פון 6 וואָכען, אַזוי אַז די ערשטע טראַנספּאָרטען וועלען אָנקומען וואַרשיינליך קיין לאָדז ערשט אין דעצעמבער. פערשטעהט זיך, אז דאָס וועט זיך אָפּרופען אויפן רויה-שטאָף מאַרק אין לאָדז.

טעקסטיל-שטרייק אין טאָמאַשאָוו פערשאַרפט זיך

7 טויזענד אַרבייטער געוואָרפען די אַרבייט

(א) דער טעקסטיל-שטרייק אין טאָמאַשאָוו, וועלכער דויערט שוין 2 וואָכען, פערשאַרפט זיך. צום שטרייק זענען צוגעשטאַנען אַלע טאָמאַשאָווער פאַבריקען. די אַרבייטער האָבען אָקופּירט די פאַבריקען, אַנ'אויסנאַהם איז די פאַבריק פון דער פירמע פּיש. סך-הכל שטרייקען 7 טויזענד אַרבייטער.

1200 כאַלופּניקעס

פון דער גאַבעלין-בראַנזשע שטרייקען

(א) נעכטען איז ביים אַרבייטס-אינספּעקטאָר פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ וועגען ליקווידירען דעם שטרייק אין דער גאַבעלין-בראַנזשע. צו קיין רעזולטאַט איז נישט געקומען. די קאָנפערענץ איז אָפּגעלעגט געוואָרען ביז'ן 26 ד. ח. עס שטרייקען 1200 כאַלופּניקעס.

קאָנפערענץ וועגען אינוועסטיציע-אַרבייטען אויפ'ן קומענדיגען יאָהר

נעכטען איז אין מאַגיסטראַט פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ וועגען די אינוועסטיציע-אַרבייטען אין לאָדז אויפ'ן קומענדיגען יאָהר. אויף דער קאָנפערענץ איז אַנוועזענד געווען דער נאַטשעלניק פון דער זעלבסטפערוואַלטונגס-אָפּטיילונג ביי דער וואָיעוואָדזטווע ה' יעלינעק, דער שטאָט-פּרעזידענט גאָדלעווסקי און וויצע-פּרעזידענט לוקאָמסקי. ס'איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע וועגען די אינוועסטיציע-אַרבייט פאַר דער שטאָט אין יאָהר 1937.

103 יעהריגער זקן

פאָהרט קיין לאָדז צו דער חתונה פון יונגסטען אייניקעל

צוריק-פאָהרענדיג פון דער חתונה שטאַרבט ער אויפ'ן וועג

נעכטען איז אויפ'ן וועג פון לאָדז קיין סאָכאַטשעוו געשטאָרבען דער 103 יעהריגער זקן, דער עלטסטער יוד אין פּוילען, נתן בייך.

ביים לעבען האָט ער געבעטען, אַז ער וויל דערלעבען צו פיהרען צו דער חופּה זיין יונגסטען אייניקעל און דערנאָך רוהיג אָפּשטאַרבען. נעכטען איז ער געווען אין לאָדז אויף דער חתונה פון זיין יונגסטען אייניקעל — און אויפ'ן וועג אַ היים איז דער זקן געשטאָרבען.

אַנ'איידעם דערלאַנגט דעם שווער מיט אַ האַק איבער'ן קאָפּ

ווייל ער צאָהלט איהם נישט אויס דעם נדן

(א) אויף וואָיטשעכאַ 11 איז אויסגעבראָכען אַ געשלעג צווישען דעם הויז בעזיצער קאַזשימיעזש וויאַדערסקי און זיין איידעם מיכאַל קולעשקאָווסקי, דער איידעם האָט געהאַט טענות צום שווער הלמאַי ער גיט איהם נישט דעם צוגעזאָגטען נדן און אין דער צייט ווען ער דאַרף געלד אויף בויען אַ הויז פון וועלכער איז מען איבערגעגאַנגען צו מעשים דער איידעם האָט דעם שווער דערלאַנגט מיט אַ האַק איבערן קאָפּ. אין אַ שווערען צושטאַנד איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאַל. דער „גניידעם'' איז אַרעסטירט געוואָרען.

אַנגעהויבען די אַרבייט פון וואַסער-לייטונג

אויף פּיעטריקאָווער גאַס

(א) נעכטען האָבען זיך אָנגעהויבען די אַרבייטען פון וואַסער-לייטונג אויף פּעטריקאָווער פון גלובנאַ ביז נאַרוטאָ, אויף דעם זעלבען שטח וועלען געלעגט ווערען גראַניט-שטיינער. די רויהרען וועלען געלעגט ווערען אונטער די שטיינער. די וואַסער-לייטונג-אַרבייטען וועלען אויך געמאַכט ווערען אויף פּיעטרקאָווער גאַס פון גלובנאַ ביז פּל. וואָלנאָשטשי, און אַנדערע גאַסען.

קוילען פאַר סעזאָן-אַרבייטער

אינטערווענץ ביים שטאָט-פּרעזידענט

(א) אַ דעלעגאַציע פון סעזאָן-אַרבייטער האָט אינטערוועניר ביים שטאָט-פּרעזידענט גאָדלעווסקי און איבערגעגעבען אַ מעמאָריאַל מיט פאָדערונגען פון די אַרבייטער. צווישען אַנדערען פערלאַנגען די אַרבייטער קוילען אויף ווינטער.

די אַרבייטער וועלען בעקומען קוילען, וואָס ס'וועט זיי אָפּגערעכענט ווערען איינצינווייז פון די לוינען.

אויספלוג
קיין רומעניען
(Carmen Sylva)
אָפּפאָהר אויף 2 און 4 וואָכען
דעם 1-טען סעפּטעמבער פון 190 זל.
15-טאָגיגער אויספלוג
קיין ריגאַ און מאַיאָראַ
אָדער העמערי
פון 29/8 ביז'ן 14 טען סעפּטעמבער
275 זל. מיט אויפענטהאַלט.
איינשרייבונגען נעהמט אָן
„אָרביס" פּיעטריק. 18,
טעל. 249-40.

גוט מאָרגען

ביי אונז נישט!..

דער וועלט-קאָנגרעס איז געענדיגט. די [...]
לעגאַטען האָבען אָפּגעגעבען „געניוג" בערי[...]
איצט לאָמיר א קוק טון, ווי עס זעהען אוי[...]
בעריכטען פון די דעלעגאַטען.

דער רומענישער דעלעגאַט האָט געזאָגט:
— ביי אונז אין רומעניען, איז אַלץ אין [...]
טע אָרדנונג, וואָס מיר אַנטיסעמיטיזם און [...]
מי - אַנטיסעמיטיזם, ס'איז יאָ עפּעס... אָבער... [...]
בע... אויב מ'רעדט וועגען אַנטיסעמיטיזם, [...]
מען עס זוכען אין דייטשלאַנד.

דער דייטשער דעלעגאַט:
— מ'מאַכט מעהר ווי ס'איז, דער [...]
איז נישט אַזוי שרעקליך ווי מ'מאָהלט איהם. [...]
נען דאָ מאַנכע פאַלען... מע... בע... פאַר[...]
רעדט מען נישט וועגען פּוילען!..

דער פּוילישער דעלעגאַט:
— ביי אונז אין פּוילען איז טאַקע עפּעס, [...]
טעקט זיך טאַקע פון צייט צו צייט, אָבער [...]
מיין אַז... בע... מע... אַז דאָס שרעקליכסט[...]
זיך איצט אָפּ אין ארץ-ישראל.

דעלעגאַט פון ארץ ישראל

ביי אונז, אין ארץ-ישראל איז אַ מ[...]
אָבער וועגען ארץ-ישראל דאַרף מען נישט [...]
דען, דאָס לאָזט איבער פאַר אונזער יוגענד [...]
וועלען זיך אַנ'עצה געבען אַהן די עצות פון [...]
גרעס...

אזעלכע עהנליכע „בעריכטען" האָבען אָ[...]
בען כמעט אַלע דעלעגאַטען, אין „זייערע" [...]
איז „אַלץ איז אָרדנונג". מ'דאַרף נאָר רעדען [...]
גען „יענעם"...

אָבער איינס צום צווייטען קומט נישט. [...]
האָפען, אַז דער קאָנגרעס וועט ברענגען י[...]
ונחמות פאַר יודען — אמן.

אַב—נ[...]

KINO-TEATR
MIRAŻ
[illegible] 16
היינט פּרעמיערע!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַ[...]
— I —
„מענש—וואָלף"
אין די הויפּט-ראָלען:
Henry Hull i Warner Oland
— II —
רייץ פון יוגענ[...]
דער
אין דער הויפּטראָלע [...]ylvia Sidney
אנהויב 4.30 נאָכמיטאָג.

ה. אַכערמאַן

ער און זיינע פרויען

ראָמאַן פון יודישען לעבען

11

— סערקע איז איזעק צו פער'אַיגען איהר לעבען... צו איהר גלייכען... צו איהר געליבטען... און איהר דאַרף זיך אויך נישט אָפּזאָגען פון גליק... פון גענוס...

ביי נתנ'ען האָט אָנגעהויבען דרעהען דער קאָפּ, צו שווינדלען פאַר די אויגען, ווי די גאַנצע וועלט וואָלט זיך מיט איהם געדרעהט...

דאָס שטעטעל זיינס, וואו ער איז געבוירען געוואָרען... די ישיבה'ס... די חתונה מיט סערקע'ן... די שלאָפלאָזע נעכט... סערקע'ס אָפּשטויסען איהם פון זיך... און אָט איז ער אַזוי נאָהענט נעבען אַ פרוי, וואָס רעדט צו איהם אַזוי ליב, אַזוי נאָהענט... נתן האָט אַרומגעכאַפּט ראַכעל'ן. ער האָט זי אָנגעהויבען קושען... האַלדזען...

אַ זיסער געפיהל האָט זיך צוגאָסען אין זיינע גלידער און ער האָט נישט געקענט ביישטיין דעם נסיון...

— — — — — — — — —
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —

ווען זיי זענען ביידע, ראַכעל מיט נתנ'ען, אויף בעגודערע וועגען דאָן פונ'ם וואַלד אַהיימגעקומען אין שטעטעל אַריין, האָט שוין אָנגעהויבען נאַכט ווערען און די זון איז אַ פייערדיגע פערגאַנגען אין מערב-זייט.

און דאָס פייער פון יענער זון האָט זיך אויך אַריינגעכאַפּט אין זייערע ביידענ'ס הערצער און עס האָט זיי געברענט ביז צום פערצעהרען...

נתן האָט איצט געהאַט שרעקליכע נעכט...

די סצענע אין וואַלד צווישען איהם מיט ראַכעל'ן האָט איהם געהאַלטען אין איין שוועבען פאַר די אויגען... די סצענע האָט איהם געפּייניגט און האָט איהם נישט געגעבען קיין מנוחה...

און נתן האָט געוואָלט פערלאָזען זיין שווער'ס הויז...

— גאָט אין הימעל, — האָט ער ביי זיך געטראַכט, — וואָס טו איך? וואו בין איך? וואָס טו איך נאָך דאָ ביים שווער אין הויז, נאָכדעם ווי איך האָב געהאַט צו טון מיט ראַכעל'ן?...

און ער האָט זיך דערפיהלט זעהר זינדיג, און האָט געוואָלט פערלאָזען דאָס הויז.

אָבער דער שווער האָט איהם דערפון אַלץ אָפּגערעדט:

— מיין קינד, — האָט ער צו איהם גערעדט אַ דערשלאָגענער, — אייל זיך נישט אַוועקצוגעהן פון מיין הויז. סערקע וועט זיך נאָך אומקעהרען צוריק און זי וועט ביי דיר בעטען פערציהונג... אייל זיך נישט...

און דער שוחט האָט ביי זיך געטראַכט: ער וועט צו איהר שרייבען בריף, ער וועט שרייבען צו רבנים. ער וועט איינלייגען וועלטען, ביז ער וועט זי צוריק אומקעהרען אהיים. און אויב נישט, וועט ער זעהן, נתן זאָל זי גט'ן.

דעם שוחט'ס רייד פון איין זייט, און דער נאָגענדיגער געפיהל צו ראַכעל'ן, פון דער צווייטער זייט. האָבען נתנ'ען געמאַכט צו פערבלאָנדזען...

ראַכעל איז ביי זיך אין הויז איצט אַרומגעגאַנגען ווי אַ משוגענע... משוגע פון גליק... שיכור פון פרייד... איז איהר מאַן איז איהר איצט געווען דערווידער מעהר ווי תמיד...

זי האָט שוין איצט נתנ'ען נישט אָפּגעלאָזט פון זיך. און צווישען זיי איז פערקניפּט געוואָרען אַנ'אינטימע פריינדשאַפט.

ווי נאָך אַ כמורנע טאָג, ווען די כמאַרעס הויבען אָן צו פערשווינדען, און ס'הויבט אָן אַרויסשיינען די זון, אַזוי האָט צוביסלעך נתנ'ס שעמעוודיגקייט אָנגעהויבען צו פערשווינדען און ער איז געוואָרען נישט צו דערקענען.

ראַכעל מיט נתנ'ען זענען איצט געווען ווי צוויי וואַנדערער, וועלכע בלאָנדזשען אַרום אין מדבר, און ביידע האָבען זיי געגאַרט צו אַ קוואַל, וואו זאָל זיי דערמונטערן און דערפרישען...

און ביידע האָבען זיי איצט געטרונקען פון דעם קוואַל...

אין נתנ'ען האָט זיך בעמערקט אַ גרויסע ענדערונג פון טאָג צו טאָג. ער האָט זיך געענדערט אי אין אויסזעהן, אי אין כאַראַקטער. זיין פּנים האָט זיך אינגאַנצען געביטען. ער האָט שטענדיג געהאַט אַזעלכע קליינע פּרישטשיקלעך אויפ'ן פּנים וואָס זענען געווען פול מיט מאַטעריע, און זיינע אויגען האָבען זיך בעדעקט מיט אַזאַ קאַלאַמוטנער מראה; איצט אָבער האָט ער בעקומען גאָר אַנ'אַנדער אויסקוק. עס האָט זיך איהם אָנגעהויבען אָפּצוריינינען דאָס פּנים, און זיינע אויגען זענען לויטערער געוואָרען. און מ'האָט שוין איצט אויך אָפּט בעמערקט אַ שמייכעל אויף איהם.

זינט זיין חתונה מיט סערקע'ן, האָט זיך אויף איהם נישט געלעגט קיין פרעהליכע מינע. ער איז אַרומגעגאַנגען ווי אַ פער'משפּט'ער צום טויט, וועלכער ווייסט, ווען ער דאַרף שטאַרבען.

אפילו זיין הלבשה האָט זיך איצט אוי[...] ביטען. דער טלית-קטן זיינער האָט זיך איה[...] נישט נאָכגעשלעפּט ביז די קני; די לאַנג[...] זיינע האָבען איהם שוין נישט נאָכגעהאָנגען[...] ער האָט זיי פערוקט אונטער'ן היטעל. א[...] היטעלע זיינס איז איהם שוין אויך געלעגע[...] דעריש אויפ'ן קאָפּ... גאָר אַנ'אַנדער מענש [...] געוואָרען.

אין שטעטעל האָט מען אָנגעהויבען צו [...] אַז צווישען נתנ'ען מיט ראַכעל'ן ליגט עפּע[...] האַלטען... מ'האָט גערעדט פערשידענע זאַכע[...] האָבען זיך געטראָגען פּאַטשטעז, ביז ס'איז [...] גאַנגען צום קצב.

— זאָג מיר, מיין ווייב, איז דאָס אמת, [...] שפּילסט אַ ליבע מיט דעם כניאָק (מיט נתנ'[...] טער מיינע פּלייצעס? — האָט דער קצב [...] געפרעגט ראַכעל'ן, און די אויגען זיינע [...] זיך ווילד אָנגעצונדען.

אויף וואָס ראַכעל האָט איהם געענט[...]

— הער זיך נישט איין, מיין מאַן, וואָס [...] קע-מאַכערס רעדען. נתן איז ביי מיר מעהר [...] ווי אַנ'אומגליקליכער מענש. אַנ'עלענדער, וו[...] דאָ נישט קיינעם. און איך רעד איהם אַמאָל [...] אַ גוט וואָרט, מיט אַ טרייסט. און דו דאַרפ[...] נישט צוהערען צו קיין לשון-הרע, וואָס [...] ציגער רעדען. — און ראַכעל פלעגט פערה[...] איהרע רייד צום מאַן מיט אַ פלוצלינגדיגען [...] וואָס דאָס האָט כלומרשט געדאַרפט ווייז[...] אומשולד.

דער קצב האָט געוואוסט, אַז ראַכעל [...] העכער פון איהם, אַז ער איז אַ בעזוגראַ[...] אַקעגען איהר. דערפאַר האָט זי איהם [...] איינגערעדען נעכטיגע טעג, און ער זאָל מי[...] ס'איז תורת משה...

ווי זאָגט אָבער אַ ווערטעל: „דאָס [...] געהט אַזוי לאַנג צום ברונעם, ביז עס צוברע[...]

(פאָרטזעצונג קומט)

פרויען קאָנטראָלאָרינס
דער ארבייט אין די פאַבריקען

(א) די קלאַסען-פאַראיינען האָבען זיך גע־ווענדעט צום אַרבייטס-אינספּעקטאָר מיט אַ פאָר־שלאג צו בעשטימען אַ ספּעציעלע אַפּיעקונעס־אינסטיטוציע אין די פאַבריקען. די פּראָיעקט־אָרן לעגען פאָר, אַז די אַפּיעקונעס זאָלען ער־האַלטען די מיסיע פון געהילף-אַרבייטס-אינספּעקטאָ־רן. פאַרנעמען זיך דערמיט זאָלען פרויען, כדי דאָרום זיך ענטגעגענצושטעלען דאָס אויסנוצען פון פרויען ביי דער אַרבייט.

קאַטאַ-אַרבייטער וועלען בעקומען צוגעצאָהלט

(א) אין שייכות מיט דעם פאַרענדיגטען שטרייק אין דער קאָטאָן-בראַנזשע, האָבען די דע־לעגאַטען ערקלערט, אַז די אַרבייטער האָבען רעכט צו פאָדערן דעם אונטערשיד פון די סטאַווקעס, וואָס איז ענטשטאַנען זייט'ן פאַרענדיגען דעם שטרייק, ד. ה. פון 25-טען אַפּריל ד. י. ביז איצט. אויף קומענדיגען שבת וועלען די דעלעגאַטען פעסט־שטעלען וויפיל עס קומט די אַרבייטער צוגעצאָלט.

אונפאַלען ביי דער אַרבייט

(א) אין דער פאַבריק פון דער פירמע קאַגאַן און ראַשעוויטש (קאַפּערניקאַ 61) איז געשעהען אַן אונפאַל מיט דעם אַרבייטער יוזעף בעדנאַרצק. די מאַשין האָט איהם אָפּגעריסען אַ האַנד און די פינגער צעקוועטשט.

אַ צווייטער אונפאַל האָט פּאַסירט אין דער פאַבריק פון דער פירמע אויף קאָפּערניקאַ 53, וואו די אַרבייטערין זאָפיאַ סאַרנעצקאַ איז אַריינגעכאַפּט געוואָרען אין טראַנסמיסיע-פּאַס. ביידע זענען אָפּ־געפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

איבערגעפאָהרען דורך אַ וואַגען

געכטען איז אויף ראַקיטשינער 34 דורך אַ וואַגען איבערגעפאָהרען געוואָרען אַלעקסאַנדער [illegible], 42 יאָהר אַלט (ראַקיטשינער 120) וועל־כער האָט צובראָכען אַ פּאָר ריפּען און אין אַ שווערען צושטאַנד האָט איהם די פּאָגאָטאָוויע פון דער אונבעזפּיעטשאַלניע אָפּגעפיהרט אין קרייז־שפּיטאָל אויף זאַגייניקאַווע.

פאַרקלענערען דעם אומזאַץ-שטייער פאַר רעסטאָראַנען

פאָדערען די רעסטאָראַן-בעזיצער-פאַראיינען פון דער פינאַנץ-מאַכט

(א) די רעסטאָראַנען-בעזיצער-פאַראיינען האָבען זיך געווענדעט מיט אַ מעמאָריאַל צו דער פינאַנץ-מאַכט, אין וועלכען זיי ווייזען אָן, אַז די 3-פּראָצ. אומזאַץ-שטייער איז צו הויך. זיי פאַר־לאַנגען מ'זאָל זיי בערעכענען דעם אומזאַץ שטייער אַזוי ווי געוועלבער פון אַרטיקלען פון ערשטען נעבראַיך, ד. ה. 1.5 ביז 2 פּראָצענט.

פערזענליכעס

דער פּרעזעס פון דער קהלה-פערוואַלטונג דעפ. מינצבערג איז צוריקגעקומען פון אורלויב און אָנגעהויבען צו אַמטירען אין דער קהלה.

אָפּגעבריהט אַ קינד מיט קאָכעדיגע מילך

(א) אין דער וואוינונג פון איהרע עלטערן, אויף זשיראָווסקאַ 20, האָט זיך די 9-יעהריגע שרה גלייסט אָפּגעבריהט מיט קאָכעדיגע מילך און בעקומען וואונדען אויף די הענד און פיס. אין אַ געפעהרליכען צושטאַנד איז דאָס קינד אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

צוזאַמענשטויס פון אַ טראַמוואַי מיט אַ פּאָסט-וואַגאָן

2 פּאָסט-בעאַמטע פערוואונדעט

(א) נעכטען נאָכמיטאָג, האָט אויף רוג זגער־זשער און פּאַטשטאָווע זיך צוזאַמענגעשטויסען אַ טראַמוואַי מיט אַ פּאָסט-וואָגען. דער וואָגען האָט זיך איבערגעקעהרט אויפ'ן טראָטואַר, דערביי זע־נען פערוואונדעט געוואָרען צוויי פּאָסט-בעאַמטע לעאָן באַקאַרסקי און קאַזשימיעזש קוטשינסקי.

אַ שרפה אין טירמאָ

אינ'ם בנין פון דער אויספאַרשונגס-תפיסה אויף קאָפּערניקאַ 29 איז נעכטען אויסגעבראָכען אַ שרפה. צוליב אונפאָרזיכטיגקייט האָט אויפגע־ריסען אַ שפּריץ-מאַשינקע און די פלאַמען האָבען אַרומגענומען די איינריכטונג אין דער וואוינונג פון דער תפיסה-וואַך.

די צווייטע און דריטע אָפּטיילונגען פון די פייערלעשער האָבען די שרפה איינגעלאָשען.

די שאָדענס זענען מינימאַלע.

בעפאַלען און צושלאָגען אַ סטודענט

(א) אויף רוג זגערושער און לאָטניטשאַ איז בעפאַלען און צעשלאָגען געוואָרען דער סטודענט ערמונד כאַטשאַן.

וואַרשאַווער אָפיציעלע בערזע

דעוויזען:

האָלאַנד	361.15
לאָנדאָן	26.77
ניו-יאָרק (קאַבעל)	531,00
פּאַריז	35 05
פּראַג	22,00
ציריך	173,60

אָפיציעלע פּראָצענטיגע פּאַפּירען

באַנק פּאָלסקי	96.50
3 פּראָצ. אינוועסטיציע I. פּרעמירטע	63,00
3 „ „ II.	62.00
4 „ דאָלאַרובקע	48.00
7- „ סטאַביליזאַציע	48.00
5- „ וואַרשאַווער	53.50
5- לאָדזשער	48,00

טעאַטער „סקאַלאַ" שרודמיעסקאַ 15 טעלעפאָן 101-16

אידאַ קאַמינסקאַ

מיט איהר אַנסאַמבל

היינט דאָנערשטאָג, 9.15 אָוונט צום 3-טען מאָל

יהושע פערלע'ס ראָמאַן

„נייע מענשען"
(נאָכ'ן מבול)

דראַמאַטיזירט דורך אידאַ קאַמינסקאַ

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון שטאָט-טעאַטער

ראַדיאָ - פּראָגראַם

דאָנערשטאָג, דעם 20-טען אויגוסט

6.03 מוזיק (פּליטען), 6.33 גימנאַסטיק, 6.50 מוזיק (פּליטען). 7.20 ידיעות, 11 קאָנצערט, 11.57 צייט-סיג־נאַל, 12.03 פּליטען, 12.13 ידיעות, 12.23 קאָנצערט, 3.27 בערזע, 3.30 ווירטשאַפטליכע ידיעות, 3.45 שמועס פאַר קינדער, 4 פּאָפּולערער קאָנצערט, 4.45 רעפעראַט, 5 פידעל קאָנצערט פון שמעון האַקמאַן 5.25 פּאַרטעפּיאַן-קאָנצערט, 6.10 רעקלאַמע - קאָנצערט, 6.15 פּאַרטעפּיאַן-קאָנצערט, 6.40 שמועס, 6.50 אַקטועלע שמועס, 7 הערשפּיל, 7.45 אונגאַרישע מוזיק, 8.45 אָוונט-ידיעות, 8.55 אַקטועלער שמועס, 9 „אונזערע לידער", 9.15 קאָנצערט, 10 ספּאָרט, 10.10 מוזיק (פּליטען), 10.15 לייכטע מוזיק (פּליטען).

טעאַטער, מוזיק און פערוויילונג (קאָמוניקאַטען)

גאַסטשפּילען פון אידאַ קאַמינסקאַ אין „סקאַלאַ" טעאַטער
גרויסער ערפאָלג פון „נייע מענשען"

ווי עס איז געווען פאָראויסצוזעהן, האָט די פּיעסע „נייע מענשען" שטאַרק אויסגענומען ביים בעסערן יו־דישען טעאַטער-עולם. נעכטען איז די פּיעסע „נייע מענ־שען" ווידער אַראָפּ מיט גרויס ערפאָלג. דער עולם האָט אויפגענומען די אינסצעניזאַציע, רעזשיסערין און הויפּט-ראָליסטין — אידאַ קאַמינסקאַ מיט שטורמישע אַפּלאָדיסמענטען.

„נייע מענשען" איז שפּאַנענד, איבערצייגענד און די האַנדלונג איז אינטערעסאַנט, און דערפאַר זאָגט צו די פּיעסע זיך לאַנג צו האַלטען אויפ'ן אַפיש. דאָס שפּילען פון גאַנצען אַנסאַמבל און ספּעציעל פון אידאַ קאַמינסקאַ איז אויסגעצייכענט.

היינט דאָנערשטאָג ווערט ווייטער געשפּילט „נייע מענשען".

היינט פּאָזיטיוו צום לעצטען מאָל „אַ חתונה אין שטעטעל" מיט פּסח'קע בורשטיין אין „ראָזמאַיטאָשטשי"

די גאַסטשפּילען פון בעריהמטען אַמעריקאַנער סטאַר פּסח'קע בורשטיין אין „ראָזמאַיטאָשטשי" טעאַטער, האָ־בען אַרויסגערופען גרויס אינטערעסע און טאָג-טעגליך איז דאָס טעאַטער איבערפולט.

נישט קוקענדיג אויפ'ן גרויסען ערפאָלג, מוזען די גאַסטשפּילען פון פּסח'קע בורשטיין שוין אין די נאָ־הענטסטע טעג ווערען פערענדיגט, מחמת בורשטיין הויבט אָן דעם קומענדיגען טעאַטער-סעזאָן צו שפּילען אין ניו־יאָרק. אַזוי אַז היינט ווערט געגעבען דעפיניטיוו צום לעצטען מאָל די שטאַרק אויסגענומענע אָפּערעטע „אַ חתונה אין שטעטעל", וואָס האָט געהאַט אַזאַ ריזיגען ער־פאָלג אויף אַלע יודישע ביהנעס איבער גאָר דער וועלט, וואו פּסח'קע בורשטיין האָט גאַסטראָלירט.

ס'איז מעהר ווי זיכער, אַז די היינטיגע לעצטע פאָרשטעלונג פון „אַ חתונה אין שטעטעל" וועט מאַ־סענוויז בעזוכט ווערען.

היינט דאָנערשטאָג 9.15 אָוונד „אַ חתונה אין שטעטעל".

מעלדונג

אכטונג שטריקער - כאַלופּניקעס!

היינט דאָנערשטאָג, 12 בייטאָג קומט פאָר אין לאָקאַל פון טעקסטיל-פאַראיין אָגראָדאָוואַ 9 אַ פערזאַמלונג פון שטריקער - כאַלופּניקעס וועגען אַלגעמיינעם שטרייק אין שטריקער-פאַך.

דאָס נייע בוך

די שפּילט ווייטער

פּיעסע אין 3 אַקטען, 4 בילדער

— פון —

ח. י. בזשוסטאָווסקי

צו בעקומען אין דער אַדמיניסטר. פון „נייעם פאָלקסבלאַט", פּיעטריקאָווער 21.

Doktór Z.

HENRYKOWSKI

[ספּ]עציעל-אַרצט פאַר מענער - שוועכע, [וו]ענערישע און הויט-קראַנקהייטען

[פּ]ראַגוטאַ 9, טעל. 262-98

[אָ]נעמט אָן פון 8—1 און פון 5—9 אָוונד

זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאָג

[פ]אַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען

Dr. med. Trepman

[ספּע]ציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייטען,

בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע.

זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12

[נעמט] אָן פון 8—11 נאָכמ. און פון 6—8 אָוונד

ווידער אויסגעשאָכטען אַ יודישע דאָרפס-פאַמיליע

נאַכ'ן צעשניידען די קערפּער האָבען די באַנדיטען זיי בעגאָסען מיט נאַפט און פערברענט

לעמבערג, 19 (טעלעפאָניש)

אַ דערשיטערענדיגען רושם האָט דאָ געמאַכט דער שרעקליכער מאָרד, וועלכער איז פאַרגאַנגענע נאַכט אויסגעפיהרט געוואָרען אין דאָרף טולסקאַ פּאָוויאַט זשידאַטשאָוו.

אין דאָזיגען דאָרף האָט זייט מעהרערע יאָה־רען געוואוינט דער יודישער לאַנדווירט י. דיאַמאַנד צוזאַמען מיט זיין פרוי און קינדער.

דיאַמאַנד איז געווען אַ בלוטיגער אָרימאַן און איז געשטאָרבען 10 מאָל אין טאָג פאַר הונגער. די באַנדיטען האָט עס אָבער דאָך געאַהרט, וואָס די אָרימע יודישע פאַמיליע לעבט און מוטשעט זיך. אין פאַרגאַנגענע נאַכט זענען די דיאַמאַנד'ס אויסגעמאָרדעט געוואָרען אויף אַ בעסטיאַלישען אופן.

אַרום 12 אַ זייגער אין דער נאַכט זענען באַנדיטען אַריינגעפאַלען אין דער וואוינונג און מיט מעסערס אין די הענד דאָרט דורכגעפיהרט אַ שרעקליכע שחיטה. סיי ביי דיאַמאַנד'ן און סיי ביי זיין ווייב האָבען די באַנדיטען אָפּגעשניטען די קעפּ מיט זייערע מעסערס. דערמיט האָבען זיך די רוצחים נישט בעגנוגענט. זיי האָבען דאָן די צושני־טענע קערפּער אָפּגעגאָסען מיט נאַפט און אונ־טערגעצונדען. די 2 מתים האָט מען דאָן געטראָפען פערברענט אויף קויל.

על פי נס איז דאָס הויז, וואו די בלוטיגע שחיטה איז אויסגעפיהרט געוואָרען נישט פערברענט געוואָרען.

דאָן-דאָמינגאָ

ר. מלאך

ראָמאַן

ברוך כ"ץ האָט פערנומען דאָס מלמדות פשוט פאַר אַ מציוה. ווייל עס איז דאָך נישט קיין תכלית, מ'זאָל קינדער לאָזען אַזוי אַ'יפיואַקסען, ווי דאָס ווילדע גראָז אויף די פעלדער, וואו מען האָט אַמאָל געפּרובט אַרויסקריגען זאַנגען... עס האָט איהם קיינער נישט געשטערט און קיינער נישט צו־געהאָלפען. דאָס גלייכגילטיגקייט פון די קאָלאָ־ניסטען צו זייערע אינסטיטוציעס האָט אַרויסגעקוקט פון די אויגען. עפּעס אַ מידע מאַטקייט האָט זיך גע־לייגט איבער דער קאָלאָניע ווי אַ לויפענדיגער טייך וואָס איז מיטאַמאָל פון עפּעס פערשטעלט געוואָרען. און דאָס פערשטעלעכץ איז מיט דער צייט פערוואַק־סען געוואָרען, אַ באַרג. און עס האָט אָנגעהויבען איינצושטיין, פערציהען זיך מיט גרינעס, ברודיגען שוים און גאָר צום סוף — אָפּגעפאַלען, אויסגעטרי־קענט געוואָרען און איבעריג גלאַט בלאָטעס...

אַמאָל האָט דאָ גערוישט און געטראָשט אין די ווענט פון דער שול... אַ הונדערט קינדער זענען יעדען טאָג געקומען צו רייטען אויף מאָגערע אייזעלעך, צוגעבונדען זיי ביי די סלופּיקעס, בעט־קערגט מיט אַלפאַלפע, און מען האָט פערנומען די בענק און די טישען. לעהרער האָט געלערנט און איבער דער ברייטער לאָנקע האָט ווייט און הילכיג זיך צוקלונגען דאָס געזאַנג פון לעהרער.

[illegible] דער [illegible] דינט אויב אלס זאָל פאַר פאַרשטעלונגען און טענץ. נאָך די קליינע זענען געקומען די גרויסע (די פרייטאָג-צונאַכטען און שבת אינדערפריה האָט מען דאָרט פערנומען פאַר אַ מנין).

אָבער דאָס איז געווען אַמאָל. יעצט אקער־אייזענס האָבען אויפגעריסען די פּנים־יקעטע ערד, עס איז פערזייהט געוואָרען האָפענונג, און מען האָט געוואָרט אויף דער ברכה, נאָר די ברכה איז קיינמאָל נישט געקומען, און ווי אויף אַלץ, האָט זיך די קללה אַריינגעצויגען אויך, אין דעם דאָזי־גען צענטער-הויז. די ווענט האָבען זיך עטוואָס אויסגעבויגען און געבליבען פון איין זייט ווי מיט אנ'אַרויסגעשטאַרצטען בויך... די זון, וואָס האָט קוים געקענט אַריינדרינגען דורך די פערשטויבטע שויבען, האָט זיך געשניטען דורך, גרויע פּאַ־סען. עס האָט גיכער געמאַכט אַנ'איינדרוק ווי אַ חורבה, איידער אַ זאַל, אין וועלכען עס האָט געמאַנצט דאָס יונגוואַרג און שיינע חלומות האָ־בען זיך געשפּונען.

פון דעם אַמאָליגען גלאַנץ איז געבליבען: אויסגעקרימטע בענק און הינקענדיגע טישען, אַ ברייטע ביהנע מיט אַנ'אַראָפּגעלאָזטער פאָרהאַנג. עס האָט אויסגעזעהן, אַז די דאָזיגע פאָרהאַנג איז אין אַ געוויסער צייט שוין אויף אייביג אַזוי אַראָפּגעלאָזט געוואָרען און קיין שום האַנט וועט זי נישט אַרויפציהען... עס איז דאָרט אויך געווען אַ ביבליאָטעק־שענקעל, עטליכע צוזאַמענגעטוליעטע ביכלעך און אַ פאַרצעלייערנער לאַמפּ איבערגע־קעהרט אַרויף. דאָס ביבליאָטעקעל האָט זיך געפונען אַנן דעם צימער, וואו דאָס אָרון־קודש איז געשטאַנען. דאָס פּרוכת איז געווען קורץ, ווי אויסגעוואַקסען און פון דעם מגן - דוד האָבען זיך געדרייוועלט צויטען פון פעדים, וואָס זענען אַמאָל „גאָלד" געווען און זענען איצט שוואַרץ און האָבען אַ קאָליר ווי פערזשאַווערט קופער...

אין דעם צימער האָט איצט ברוך כ"ץ געהאַט דאָס „חדר". ראַזינען איז אוודאי נישט אָנגעשטאָנען, איהר טרייסט איז אָבער געווען, וואָס ער נעמט נישט קיין געלד דערפאַר, און אַז די קינדער לויפען אַרום פוסט און פּאַסט, און אַז אין דער היים איז זיי נאָך ערגער, בפרט, די קינדער האָבען איהם נישט גערופען „רבי", נאָר „מורה" אין דער שול, און „מאַעסטראָ" אויסער דער שול. דאָס האָט איהר בעפרידיגט...

די איניציאַטיוו צו עפענען דעם חדר ((ער האָט זיך נישט געוואָלט און נישט געקענט אונטערוואַרפען זיין ווייב'ס בייזע בעמערקונגען, — אַז דאָס איז נישט קיין חדר...) האָט ער גענומען טאַקע אליין, קיינעם נישט געפרעגט, אַפילו דער דירעקציע אויך נישט. דערמיט האָט ער אַריינגע־בראַכט אין „רייד" די קאָלאָניסטען, וואָס האָבען זיך געזוכט צו כעסן. מען האָט איהם בעשולדיגט אין אונטערהנפענען זיך צו דער „יק"א", אַז ער וויל וועדען זייערס אַ מענש. אַז ער איז קיינמאָל נישט אויף די פּראָטעסט-פערזאַמלונגען, און עס גייט איהם גאָרנישט אָן דער ווייגעשריי פון די אַגרי־קולטאָרען...

האָט ער געענטפערט מיט אַ משל און אַ ראיה וועגען „תינוקת של בית רבן", און וואָס האָט מען צו די „שעפעלעך", וואָס מען רייסט זיי אָפּ פון לערנען, און אַז ווי וועט זיין צו זיי, אויב זיי וועלען אויסוואַקסען ווי די טאַטעס; דערצו האָט נאָך ראַזינע געדראָהט, אַז זי וועט איהם פערשילטען די טעג, אויב ער וועט זיך נאָך ביי זיי איינבעטען, גלייך ער וואָלט די גאַנצע פרנסה געהאַט דערפון...

האָט מען איינגעזעהן, אַז וואָס גלייך איז גלייך האָט מען זיך נישט וויסענדיג געמאַכט, און ברוכל האָט (היטענדיג זיך פאַר זיין ווייב) אליין די ערשטע צייטען צונויפגעבראַכט מיט זיינע אייגענע הענד די קינדער און מיט זיי געלערנט...

מחמת דעם, וואָס איבער דער גאַנצער „טעררי־מאָריע" איז נישט געווען קיין איין שול, אַפילו קיין בראַזיליאַנישע, האָבען עטליכע איטאַליענער און נעגער געשיקט זייערע קינדער צו ברוך כ"ץ אין חדר אריין. ברוכל האָט עס אויפגענומען ווי נאַטירליך, און נאָך דערמיט זיך געגרויסט און אויפ־געוויזען די „יודישע עלטערן", וואָס עס הייסט הצטרכות פון לימוד. ער איז אָבער נישט נתפעל געוואָרען פון די גוישע תלמידים און מ'ט אַלע צו־זאַמען געלערנט אביסעל אַ. ב. צ. און דאָס איבעריגע אלף־בית. אַרויסגעהאָלפען אין זיינע לימודים האָט אַנ'אַלטער סידור, וואָס איינע פון די דירעקטאָרישע דאַמען האָבען איבערגעלאָזט. דאָס איז געווען אַ סידור, וואו דאָס דאַווענען איז פערטייטשט געוואָרען אויף פּאָרטוגעזיש, און כאָטש די ערשטע עטליכע בלעטלעך האָבען געפעהלט, און ביי די איבעריגע ביז שמונה־עשרה פון וואָכענדיגען דאַווענען זענען די בריגען געווען אויסגעצופּט, האָט זיך כ"ץ מיט דעם אַנ'עצה געגעבען, דער עיקר — אַז תהילים איז געבליבען, איז מען שוין דורכגעקומען.

(פאָרטזעצונג קומט)

פאר יודישע קינדער אין פוילע[ן]

אסיגנירט דער „דזשאינט" 40 טויזענט דאלאר

נ י ו - י א ר ק (יט"א) דער עקזעקוטיוו- ערשטען האלב יאהר 1936 אסיגנירט פערציג | וועט אויך די איבעריגע צייט פון היי - יאהר | קומע איז אסיגנירט געווארען לטובת „... דירעקטאר פון „דזשאינט" הי יוסף היימאן, טויזענד דאלאר פאר יודישע ארגאניזאצעס פאר | פארטזעצען זיין הילפס - ארבייט פאר דעם | פון דער „דזשאינט" - שטיצע געניסען אין ... האט ערקלערט, אז דער „דזשאינט" האט פארן קינדער - פערזארגונג אין פוילען. א טייל פון דער דערמאהנטער לען פינף-און-צוואנציג טויזענד יודישע קינ...

קלאנג-קינא

CAPITOL

זאוואדזקא 16

היינט גרויסע פרעמיערע! ◆ פריכטיגער פילם א. נ. ◆ היינט גרויסע פרעמיערע

„פרעהליכער וואהנזין"

אויסערן פילם: קלאנג-צוגאבע פון P. A. T. און די נייעסטע וועלט-אקטואליטעטען.

L. Suchowczycki
כירורג
DANSKA 11, tel. 123-47
(רוג 11-טער ליסטאפאד)
צוריקגעקעהרט
און נעהמט אן פון 4-6 נאכמיט[אג]

DR. MED.
G. GERSZTAJN
ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175=10
נעמט אן פון 11—2 און פון 5—830 אוו.
אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען.

מאדערנע שילדען און בוכשטאבען
לויט פלענער
נאך די נייע פארארדענונגען —
פיהרט אויס שנעל און אמביליגסטען
די בעוואוסטע פירמע
FUCHS
50 PIŁSUDSKIEGO 50
טנז. פון 1896

דאס עלעקטראטעכנישע ביורא
„Siła i Swiatło"
פון וו. מרוקאוואסי.
פאלודניאווא 23, טעל. 139-32
נעמט אן אינסטאלאציעס פון ליכט און קראפט
ווי אויך סיגנאליזאציעס. קויפט גענוצטע מאטארען
און פערקויפט אלע ארט מאטארען און דינאמא-מאשינען
צו ביליגע פרייזען.
ספעציעלע ווערקשטעל פון מאטארען-
רעפעראטור / שנעל, פינקטליך און רעיעל.

ווינכטיג פאר אלע!
דראגעריי
בראמבערג
8 — לאדז — 8
צעגעלניאנא
טעלעפאן 255-09.
טריקאטאזש-... טריקא-עסיק...
שטרימפ-... שטריק... בענדערקע...
האנפ-... פערשיידע... און טיפו...
קאנפעקציאנערען טומען-עטיקעטען
שנורקעס-מייסטער טאס-ביכער
בעקער-מייסטער ברויט-צעטלען
ברויטבויגען, קאנווערטען, רעכנונגען ווי אויך
חתונה-קארטען צו ביליגע פרייזען.

Dr. MED.
L. Pikielny
אוראלאג-כירורג
ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און
אורין-קראנקהייטען
NAWROT 8, tel. 219=90
נעהמט אן פון 4—7 נאכמיטאג
צוריקגעקעהרט.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11. טעלעפאן 246-09.
נעמט אן פון 8—9 פריה און 4—8 אוו.

!פריינע אנאנסען

1 זלאטי אנאנאס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

Za natychmiastowe wystaranie ...dę w biurze lub w banku dla ...entnego młodego kawalera, po...kowi dobrze zapłacę. Zgłoszenia ... sub. „B. 60'

פרייע פאסטענס

א קוואליפיצירטע שיך-פערקויפערין אין א בעסער שיך-געשעפט, ווערט גע-ברויכט. אפערטען אונטער „N. R." אין אדמ. פון דער צייטונג

ס'ווערט געזוכט א טיכטיגער מענש, בעקאנט אין שניידער-צוגאבען-בראנזשע אויף פיעטריקאווער גאס מיט א לאנג-יעהריגער פראקטיק. אפערטען אין אדמ. פאר "ס"

א לערן-יונגעל פון ארענטליכע עלטערן, באלד געצאהלט, צו לייכטע ארבייט, קען זיך זאפארט מעלדען גדאנ-סקא 20, קלארמאן.

דאס ביליגסטע
יודישע אפטיק-געשע[פט]

„OPTICUM"
28 פיעטריקאווער 28
בעזיצט אויף לאגער א גרויסען אוי[סוואל] פון פערשידענע ברילען, בינאק[לען] אלערליי צילינדער-גלעזער. ס... בינירטע גלעזער, טערמאמעט[ער] אלעס צו די ביליגסטע פרייז[ען]
מ'מערן אויך אויספיהרט רעצעפט[ען] פינקטליך און רעיעל. — געדענקט ה... עס ווערען אנגענומען אלע ארט רעצ[עפטען] פון די היה דאקטוירים.

שרייבען שעהן און ...
לערנט אויס דער בעוואוסטער ק...
ל. בערמאן אין 15 לעקציעס...
יונגע אויסגעלערנט גוט שרייבען א...
בריף אין פערלויף פון א חודש...
דעם, וואס קען גארנישט. די עלטער...
קיין ראלע. די פרייזען זענען בי...
אלעס 1-טער מאי 4, ביי ליפשיץ.

ווילסט פערקויפען א ניימאשין
אין ערצילען דעם העכסטען פרייז?
ווענד זיך צו:
Skład maszyn do szycia
Singer i Lachman
Łódź, Żydowska 2,
telefon 246-73.

פערשידענעס

צוליב אפרייזע קיין פאלעסטינא איז צו פערקויפען א ניקעלנעם וואוועק אין גוטען צושטאנד. שרודמיעסקא 14, גלאסמאן.

ווינכטיג פאר
ברוך-קראנקע

(רופטורען) זאווי פון פערקרימונגען פון רוקען-ביין (הויקערס), פאראליזשען, ביין-שווינדזוכט, פלאטפיס און פערשידענע אנדערע פערקריפלונגען-ליידענדע.
פאר פערשידענע ארט רופטורען פערעלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-באנדאזשען לויט מיין מע-טאדע היילן און בעזייטיגען ראדיקאל יעדען איינציגן ברוך.

ביי מאגען און קישקע - זענקונג ספע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע לייב-הייל-באנדא-זשען.
פאר הויקערס ספעציעלע קארסעטען און גלייכהאלטערס.
געגען ביין-שווינדזוכט ספעציעלע אר-טאפעדישע אפאראטען פון אלע סיסטעמען.
געגען שמערצענדע פלאטפים ספע-ציעלע ארטאפעדישע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען.
געגען קרומע אדערן ספעציעלע גומי-שטרימף לויט מאס.
קינסטליכע הענד און פיס
ספעציעלע הייל-ארטאפעדישע אנשטאלט
ספעצ. ארטאפעד
א. פעטריקעוויטש, לאדז
9 פיראמאוויטשא 9, טעל. 177-09 (פריהער אלגינסקא
אכטונג! קראנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.
טויזענטער דאנקזאגונגען קענען בעווייזען ווערען

ר"ר העלער
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענט
זונטאג פון 10—2 מיטאג.
פאר פרויען — א ספעציעלער ווארטע-זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

DR.
S. Kantor
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (מענער-שוועכע)
90 פיעטריקאווער 90
טעל. 129=45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 6—9 אוו.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער - שוועכע
אגדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אווענט
זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

Lekarz Dentysta
Jakób Botwinik
נעמט אן טעגליך פון 10 ביז 3 נאכמ.
אין דער לעטשניצע „פאמאץ" רוג זגער-זשער און לימאנאווסקיעגא 1, טעל. 101-29
און פון 4—10 אווענד אויף נארוטא-וויטשא 13. —::— צוגענגליכע פרייזען פאר ארבייטסלאזע — הנחה.

Dr. med.
M. JAKOBSON
כירורג
פיינער-כירורג=ספעציאליסט
D-ra Sterlinga 22
Nowa-Targowa) tel. 174=42

לעטשניצע
פאר וועגערישע-קראנקע
מענער - שוועכע און הויט-קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענד.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוידאק טאג פון 11-1 און פון 5-7 אווענד.
א בעראטונג 3 זל.

לעטשניצע
פאר וועגעריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד.
וועגעריש-קראנקע, מענערשוועכע און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א געגנצען טאג לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med.
M. GLAZER
ספעציאליסט פאר הויט-און וועגערישע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
ZACHODNIA 64, tel. 185=49
נעהמט אן פון 12—2 מיטאג און פון 7 ביז 8.30 אווענד.
זונטאג און חגאות פון 10—12 בייטאג.

פעהלערען וועלכע ענדערען ניט דעם פרינציפיעל... האלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבע... קען די אנאנס ארער צוריקצוצאהלען פאר דעם ...
מאר'ן אינהאלט און טערמין פון די אנאנסען איז ה... פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די ארמיני... ציע איז אפען בייטאג און ביינאכט אהן איבער...

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען אהיים.
אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד —
7 זלאטעס א חודש; אמעריקא — 2 דאלאר א חודש.

אין טעקסט — 40 ר. פרייטאג און ערב יו"ט — 60 גר.
פאר א מילימעטער-שורה. אין דער זייט 4 שפאלטען.
נעקראלאגען: 20 גראשען א מילימעטער שורה (אין דער זייט 10 שפאלטען). קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל., יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גראשען.
אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט.

אנאנסען - פרייז:
... טעקסט — 18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט — 24 גר.
... טעקסט — 12 גר. פרייטאג און ערב יו"ט — 18 גר.
... א מיל-מעטער-שורה אין דער זייט 10 שפאלטען.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat". spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.